

Kl. 13.00–15.54
18.00–19.07

§ 1 Återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 23–24 april

*Återrapportering
från informellt
möte mellan EU:s
stats- och regerings-
chefer den 23–24 april*

Anf. 1 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Europeiska rådet träffades i torsdags och fredags för ett informellt EU-toppmöte på Cypern. Den stora frågan för mötet var naturligtvis situationen i Mellanöstern och de olika ekonomiska konsekvenserna, inte minst de som är kopplade till högre energipriser, som vi nu ser runt om i världen – i Europa men också här i Sverige.

Mötet präglades också av att det var det första EU-toppmötet på 16 år utan Ungerns premiärminister Viktor Orbán i salen. Han var alltså inte med på sitt sista EU-toppmöte. Det märktes både i hur diskussionerna lät på plats och i de för Ukraina viktiga beslut som kunde fattas inför mötet.

President Zelenskyj deltog på plats i början av mötet och gav sin syn på läget, både situationen vid fronten och den bredare strategiska kontexten så här en bit in på det femte krigsåret. Ryssland låtsas ju inte ens längre vilja ha fred utan förhalar det mesta rätt ogenerat. Ukraina fortsätter att försvara sig. Jag brukar säga att Ukraina just nu inte håller på att vinna kriget, men Ukraina håller inte heller på att förlora kriget.

Det är uppenbart att USA alltmer låter Ukraina bli en fråga för oss i Europa, inte minst när det gäller militärt och ekonomiskt stöd. Att vi i Europa tar vårt ansvar är viktigt, både för oss själva och vår säkerhet och för Ukrainas säkerhet.

Därför var det glädjande att vi till slut, efter långa blockeringar från Ungern och Slovakien, kunde fatta de sista politiska besluten för att få igenom det stora lånet på 90 miljarder euro och det 20:e sanktionspaketet mot Ryssland. Detta kommer att säkerställa att Ukraina har de absolut nödvändiga resurser som krävs för att kunna försvara sig militärt och upprätthålla ett fungerande civilt samhälle. Samtidigt fortsätter Europa att slå mot den ryska ekonomin, inte minst mot skuggflottan.

Arbetet måste nu fortsätta med den uthållighet som de här pengarna skapar förutsättningar för. Det handlar om att mobilisera ytterligare stöd-paket till Ukraina och ytterligare sanktionspaket mot Ryssland och om att Ukraina får ta steg framåt i sin EU-anslutning. Det är just när det gäller EU-anslutningen vi måste gå framåt nu när Ungern inte längre blockerar varje möjlighet till framsteg. Inte minst driver vi själva på för att så snabbt som möjligt kunna öppna kluster 1, som det heter, så att de riktiga medlemskapsförhandlingarna kan börja.

Den riktigt stora diskussionen kretsade framför allt kring de ekonomiska konsekvenserna för EU av kriget i Mellanöstern. EU-kommissionen hade precis före mötet presenterat ett förslag till en politisk verktygslåda, som det heter på EU-språk, med olika bra förslag och rekommendationer för hur vi inom EU på kort och lång sikt kan hantera väldigt volatila och höga energipriser.

Den svenska regeringen delar på många områden kommissionens bedömning av läget och av vilka åtgärder som här och nu är rimliga och proportionerliga. Flera andra medlemsstater hade inför mötet efterfrågat betydligt mer långtgående åtgärder, som på kort sikt kanske skulle ge vissa medlemsstater små fördelar men som på lång sikt skulle vara både klimatmässigt och ekonomiskt farliga – särskilt för ett land som Sverige, där vi och våra företag har investerat stort i den gröna omställningens långsiktiga trovärdighet.

Detta gäller allra tydligast EU:s utsläppshandelssystem, ETS. Här är den svenska rösten väldigt tydlig. Vi ska inte riva upp den europeiska klimatlagstiftningen för att i stället förlänga ett fortsatt beroende av fossila bränslen. Tvärtom måste hela Europa ta ansvar för att bygga mer planerbar, fossilfri energiproduktion här i Europa och på det sättet minimera både volatiliteten, alltså upp- och nedgångarna i energipriserna, och vårt beroende av instabila och ibland direkt farliga länder och regioner.

Även i den viktiga frågan om att svenska flaskhalsintäkter inte ska spenderas i andra länder har Sverige fått bra gensvar, både från kommissionen och från andra medlemsstater. Det gäller den fundamentala frågan om att pengarna inte ska tillåtas lämna Sverige och användas för att bygga nät i andra länder men också frågan om att vi själva vill att dessa intäkter ska kunna användas på ett så flexibelt sätt som möjligt. I den frågan fortsätter förhandlingarna, och ingenting är klart förrän allting är klart. Men vi vet själva bäst vad som behövs och borde därför i högre grad få avgöra vad dessa pengar används till.

I den verktygslåda som presenterades förra veckan återupprepade kommissionen det som vi drev igenom på Europeiska rådet i mars, nämligen en tydlig skrivning om flexibel användning av nationella flaskhalsintäkter – så långt, så bra. Med denna förhandling är alltså inte över än, och detaljerna återstår att se. Frågan återkommer därför på ett ministerrådsmöte i slutet av juni, och regeringen fortsätter att intensivt driva Sveriges ståndpunkt.

Jag vill gärna passa på att uppmana svenska partier att prata med sina europeiska partikollegor och bidra i detta arbete. Här har Team Sweden en viktig laguppgift framför sig.

Parallellt, herr talman, med oro för de ekonomiska konsekvenserna finns en påtaglig oro för den svåra humanitära och säkerhetsmässiga situationen i hela Mellanöstern. EU är, som alla vet, ingen central maktfaktor i frågor om krig och fred i Mellanöstern. Men EU måste fortsätta att utgöra en röst för de-eskalering, stabilitet och fri passage genom Hormuzsundet.

Låt oss inte heller tappa fokus på det civila lidande som vi fortfarande ser runt om i regionen. Regeringen har sedan krigets början bidragit med över 2 miljarder kronor till humanitärt stöd i Gaza. Sverige var 2025 den största bilaterala givaren till Gaza av alla EU-länder. Vi har nyligen gått fram med två humanitära stödpaket på totalt 135 miljoner kronor till Libanon med anledning av den mycket svåra humanitära situationen där. I en

tid där många, både i och utanför Sverige, mest pratar om allt som borde göras gör vi saker som har betydelse på riktigt.

Även EU:s långtidsbudget, som förkortas MFF, diskuterades, och diskussionen följde väldigt etablerade och förväntade mönster.

Tillsammans med rätt många likasinnade underströk jag det fullkomligt orimliga i ett budgetförslag som är så stort och så dyrt. När många medlemsländer har pressade egna budgetar måste EU mer än någonsin också prioritera hårt.

En del länder menar tvärtom att det är just på grund av det rådande läget och alla nya utmaningar som EU:s budget måste växa. Ganska få motsätter sig ett ökat fokus på säkerhet, migration, klimat och konkurrenskraft, men desto fler värnar alla de traditionella utgiftsområdena, som sammanhållningspolitik och jordbrukspolitik.

Ståndpunkterna följer kanske inte helt förvånande relativt exakt de olika nationella ekonomiska intressena, om än ofta förklädda till allmänintressen.

För att undvika avgiftshöjningar vill en del länder acceptera kommissionens förslag om att skapa nya intäktskällor till EU-budgeten, sådant som kallas nya egna medel. Från svenskt är vi som bekant rätt skeptiska till detta. Vi vill att skattepolitiken förblir nationell. Vi är det också för att det inte finns några gratis pengar. Utgifter som tas ut i EU:s budget sker på bekostnad av nationella budgetar eller på bekostnad av företag eller konsumenter. Att tro att EU på något magiskt vis kan trola fram helt nya pengar är en återkommande – men också en återkommande dålig – ryggradsreflex hos lite för många medlemsstater.

Vi i Sverige står dock långt ifrån ensamma i vår stramare syn. Tyskland, Belgien, Österrike, Nederländerna, Danmark och Finland var väl de länder som kanske tydligast uttryckte snarlika ståndpunkter som Sverige. Det kommer att bli många tuffa möten innan budgeten kan spikas; tidigast vid årsskiftet är min bedömning.

Att Sverige den här gången har en majoritetsregering som kan fatta beslut å Sveriges vägnar är viktigt när vi ska fatta beslut om nästa EU-budget – inte som förra gången, då den socialdemokratiska regeringen saknade kontroll över sitt eget regeringsunderlag. Stefan Löfven och hans finansminister Magdalena Andersson fick i stället vädja till Moderaterna för att få majoritet i Sveriges riksdag.

Med detta, herr talman, avslutar jag redogörelsen från mötet.
(Applåder)

Anf. 2 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Jag vill inleda med energikrisen.

En av de viktigaste delarna för svensk del är ju de så kallade flaskhalsintäkterna. Det handlar om de 85 miljarder som svenska elkunder redan har betalat, som nu samlas på hög hos Vattenfall. Sverige måste kunna få använda dessa pengar till svenska hushåll, till elstöd och till lägre elräkningar, så att medlen kan behållas av Sverige och användas flexibelt.

Inför EU-toppmötet på onsdagens morgon sa statsministern: Flaskhalsintäkterna är alltså säkrade till Sverige. Flexibiliteten är ännu inte säkrad. En första fingervisning kommer vi att få, skulle jag tro, klockan 12 i dag, när den så kallade toolboxen presenteras. Dessa underbara uttryck.

I kommissionens verktygslåda för att hantera energikrisen, toolboxen, som presenterades klockan 12, fanns dock ingen sådan fingervisning alls. Där fanns ingenting om att använda flaskhalsintäkter flexibelt till elstöd för svenska elkonsumenterna, och där fanns heller ingenting om det undantag som Sverige hade men som Kristersson struntade i att förlänga under det svenska ordförandeskapet. Det fanns inte heller något om en ökad möjlighet att använda pengarna, som Kristersson vill hävda och faktiskt har lovat svenska folket. Ingenting fanns med.

Hade statsministern, bara timmar innan, verkligen ingen aning om vad kommissionen skulle presentera i sin verktygslåda för att hantera energikrisen – den som Kristersson och andra stats- och regeringschefer hade beställt?

Anf. 3 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Flaskhalsintäkterna till Sverige är säkrade. De säkrades redan på toppmötet i mars. Det är inte detta som är frågan längre. Frågan nu handlar om exakt vilken grad av flexibilitet som Sverige får när det gäller att använda flaskhalsintäkterna.

Ganska många av oss trodde att detaljrikedomen i den så kallade toolboxen, verktygslådan, skulle vara mycket större när den presenterades. Nu var den väldigt bred och schematisk på de flesta områden. Men flexibiliteten finns där, och den har också bekräftats. Frågan är bara exakt hur det kommer att se ut. Därför har jag gång på gång sagt att ingenting är klart förrän allting är klart. Nästa gång detta kommer att förhandlas är antagligen på energiministerrådet, som jag tror äger rum i början av juni.

Faktum kvarstår: Vi har garanterat intäkterna till Sverige. Andra kommer inte att lägga beslag på svenska pengar. Men frågan i vilken grad vi själva får använda pengarna som vi själva önskar är ännu inte utlöst. Därför är det passande om alla partier hjälps åt att påpeka för kollegor i EU-systemet att vi i Sverige vill maximera flexibiliteten för våra egna pengar.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag vill ändå börja med att säga att ett av de viktigaste beskederna under förra veckan gällde just stödet till Ukraina och det faktum att man utan Orbán faktiskt kan få fram de pengar som EU redan hade lovat, och man kunde också få på plats nya sanktioner mot Ryssland.

Men låt mig återkomma till energikrisen. ”En svensk seger”, basunerade Kristersson ut redan efter förra EU-toppmötet. Och nu står Kristersson här och säger att vi inte vet riktigt hur det blir med flexibiliteten. Han säger att han trodde att det skulle komma någonting bara timmar innan, men det kom ingenting.

Jag kan tala om för statsministern att Sofie Eriksson, som är socialdemokratisk Europaparlamentariker, har säkrat skrivningar i Europaparlamentet som faktiskt slår fast att Sverige ska få använda flaskhalsintäkterna flexibelt på det sätt som Sverige önskar. Vi gör alltså jobbet.

Men hur går det för Ulf Kristersson att säkra flexibiliteten? Det har han ju lovat. Får svenskarna någonsin sina elpengar?

Anf. 5 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Den här grälsjukan är nästan underhållande. Ibland får man en känsla av att ni vill att det ska misslyckas och att ni inte önskar något hellre än att det ska gå åt skogen. Det är verkligen fascinerande.

Jag sa att vi har säkrat flaskhalsintäkterna till Sverige. Det är alldeles riktigt. Jag sa även då att flexibiliteten ännu inte är löst. Vi vill ha maximal flexibilitet, på ett sätt som inte har funnits tidigare, att använda pengarna som vi vill. En gång hade vi ett undantag när det handlade om att återbetala dem efter dyra elräkningar. Nu vill vi ha ny flexibilitet. Den frågan återstår. Jag har inte sagt mer och inte sagt mindre.

Men sluta låtsas att ni inte har förstått vad jag har sagt!

(Applåder)

Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Det här var ju ett informellt möte. Det finns inga rådsslutsatser att ta del av. Det finns däremot väldigt mycket skrivelser i tidningarna.

Mest fokus har det varit på Ungerns nya regering och att pengarna till Ukraina är säkrade. Det är positivt, och det finns ett starkt stöd för det i det här parlamentet.

Samtidigt kvarstår utmaningarna vad gäller Ungern eftersom även den nya regeringen där, vad jag förstår, planerar att fortsätta att vara beroende av rysk energi. Det gör ju att det finns risk för att problemen fortsätter i någon utsträckning. Jag skulle inte bli förvånad om vi får återkomma till problemen vad gäller Ungern och rysk energi även framöver.

Herr talman! Detta med budgeten och MFF är en oerhört prioriterad fråga för Sverigedemokraterna. Vi tycker att regeringen har en bra svensk position. Det är också positivt, – om jag tolkar statsministern rätt – att det nu är en lite större krets av länder som tillsammans med Sverige driver på i en frugal riktning. Har detta att göra med att de länderna har ändrat sin position, eller är det helt enkelt så att förslaget till ny budget har dragit iväg i en mer radikal riktning och att man därigenom har fått lite mer stöd?

Herr talman! Det är såklart stort fokus på energifrågorna för närvarande. Jag vet inte om statsministern kan utveckla lite vilka typer av kort-siktiga åtgärder som har presenterats och som han ser framför sig kommer att bli möjliga för Sverige att använda sig av. En fråga är: Kommer det att bli möjligt för Sverige att sänka dieselskatten, så att den blir lägre än den lagliga nivå som finns i dag?

Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att beroendet av rysk olja – alltså formellt sett laglig rysk olja – fortsätter att vara för stort i ett antal länder. Det kommer vi nog att få se framöver också. Det är dåligt på många olika sätt, men det är naturligtvis mindre dåligt när det inte längre leder till låsningar gentemot Ukraina.

Det är en komplex situation inför den här budgeten. Det är nämligen, som jag sa, ett ganska stort antal länder som har den gemensamma ståndpunkten att det är en alldeles för stor budget. Det beskrevs ganska livfullt och med ganska ultimativa uttryck – allt från den tyska konstitutionsdomstolen till detaljerade beskrivningar av hur stor nettoutgiftsökning det skul-

le bli för ett antal länder – på ett sätt som de andra inte kunde missförstå. Där är en grupp länder.

En annan grupp länder är nästan mest inne på att slå vakt om det de redan har, det vill säga mycket pengar till jordbrukspolitik och sammanhållningspolitik. Det råkar sammanfalla med att det är länder som ofta inte är nettobidragsgivare.

Sedan har vi en skara länder som tycker att det är rätt viktigt att skifta tyngdpunkt. Det handlar om mer pengar till att skydda yttre gräns, mer pengar till försvarsindustriarbete, mer pengar till säkerhetsfrågor och mer pengar till klimatomställningen. Det är alltså genuint gemensamma europeiska frågor som länder inte kan lösa själva. Ska man skifta om krävs det mer pengar där och mindre pengar på andra ställen, och då skapas det nya lösningar.

Sedan finns det länder som av helt olika skäl vill att det ska vara nya egna resurser. En del vill det av rent pragmatiska anledningar. De har inte pengar själva och tror att de, om de plockar upp nya europeiska pengar, åtminstone slipper få en ökad prislapp vad gäller den egna betalningen. Andra vill detta av lite mer principiella anledningar. Ett land som Frankrike döljer inte att man verkligen vill ha mer gemensamt europeiskt och ser en fördel med det.

Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Tack, statsministern, för utvecklingen av hur budgetförhandlingarna ser ut!

Statsministern hann inte svara på frågan kring dieselskatten, så jag låter statsministern fortsätta.

Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Dieselskatten är en av de här sakerna. Nu har vi lämnat in en speciell begäran om att få sänka den, och den har vi ännu inte fått svar på. Sedan kan man säga att den ligger väldigt nära frågan om flexibilitet i största allmänhet.

Kommissionen använder de tre T:na – timely, temporary och targeted. På goda grunder är kommissionen rädd för långvariga statssubventioner och snedvridning av marknader, bland annat att länder som redan har för dåliga statsfinanser ska urholka dem ytterligare. Men att kommissionen kommer att komma med flexibiliteter och att länder då får gå in och stötta hushåll – det är i praktiken det som det handlar om – är alldeles uppenbart. Frågan är hur långtgående och hur långvariga de blir. Det återstår att se.

Anf. 10 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Det var många frågor på dagordningen den här gången, men jag tänker hålla mig till Mellanöstern. Vi ser att förhandlingarna mellan USA och Iran verkar gå väldigt trögt. Statsministern nämnde att EU trycker på, men samtidigt är relationen mellan president Trump och Europas ledare inte speciellt bra för tillfället. Kan EU och Europas ledare göra någonting för att påskynda en fredsprocess som leder till en varaktig fred?

Trots vapenvilan mellan Israel och Hamas fortsätter angreppen mot Gaza. Gaza ligger i ruiner, och ingen återuppbyggnad har startat. Gazas civilförsvar bedömer att det fortfarande ligger över 8 000 människor begravda i rasmassorna.

Det kommer rapporter om att Israel fortfarande stoppar humanitära transporter och nu dessutom begränsar tillgången till vatten. Samtidigt vägrar både regeringen och Europeiska rådet att ta till de påtryckningsmedel som finns, som att frysa associeringsavtalet. Avtalet handlar bland annat om handel och ger Israel fri tillgång till europeiska forskningsmedel inom Horisont Europa. Var den frågan uppe i rådet den här gången?

Jag tycker att det är bra att Sverige sedan en tid tillbaka driver frågan om åtgärder mot extremistiska bosättare och ministrar, även om detta borde gälla alla olagliga bosättare och inte bara de extremistiska. Det senaste förslaget om att tullar ska införas på varor från ockuperad mark är bra, men det är definitivt inte tillräckligt. All handel med varor som produceras på ockuperad mark måste stoppas helt.

Min fråga till statsministern är: Hur tas regeringens förslag emot i Europeiska rådet, och kan rådet enas om kraftfullare åtgärder för att få ett humanitärt tillträde till Gaza och börja bygga upp Gaza?

Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det enkla svaret är nog: nej. EU visar inga nya tecken på att kunna enas i nya frågor. Jag tror att jag har haft ett tiotal återrapporteringar i den här kretsen i ungefär samma läge.

Vi har enighet om att fördöma övergrepp. Vi har enighet om de-eskalering. Vi har enighet om vikten av humanitärt tillträde och sådana saker. Men det finns ingen grundläggande europeisk enighet om de grundläggande konflikterna i Mellanöstern. Just nu kan vi naturligtvis också enas om hur dåligt det är med alla ekonomiska spridningseffekter som detta får långt bortom Gaza – nu pratar vi om hela kriget.

Allt detta kan vi enas om, och därför läggs det mest fokus på hur vi hanterar saker rent praktiskt, till exempel ekonomiska insatser.

Det finns också en viktig fråga som förvisso inte är en EU-fråga men som många EU-länder är inblandade i: Vad skulle Europas länder kunna göra efter stridigheterna för att säkra fri sjöfart i Hormuzsundet, till exempel?

Allt det här är viktiga saker. Men någon ny grundläggande enighet när det gäller synen på Mellanöstern finns helt enkelt inte, och det tror jag är ganska väl känt. Detta hindrar inte att man diskuterar och att länder tar intryck av varandra och så vidare. Men som jag sa i min inledning: EU är ingen stor maktfaktor när det gäller den övergripande Mellanösternpolitiken.

Däremot har enskilda länder – i varierande grad – väldigt mycket kontakt med olika länder i regionen. Frankrike och Libanon är ett uppenbart exempel. Många har bilaterala kontakter, även krävande sådana, med Israel. Vi har en kraftigt ökad kontakt med gulfstaterna sedan ett antal år tillbaka. Det sker alltså mycket påverkansarbete, men det finns ingen ny gemensam europeisk ståndpunkt.

Prot. 2025/26:112
28 april

*Återrapportering
från informellt
möte mellan EU:s
stats- och regerings-
chefer den 23–24 april*

Anf. 12 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret! Jag fick dock inget riktigt svar på hur det här med tullar tas emot.

Det är bra att länder engagerar sig, men jag önskar att fler länder kunde engagera sig och kanske inte bara för att få oljan att flöda fritt. Det handlar ju också om människors liv och om hur människor mår i de här länderna.

När vi från oppositionen har drivit frågan om associeringsavtalet har vi fått svar från majoriteten: Nej, det är ingen idé att ta upp det, för vi kommer inte att få enighet. Då vill jag skicka med hur viktigt det är att fortsätta arbeta för det man tror på, för till slut kanske man lyckas komma framåt.

Jag har en kort fråga om långtidsbudgeten: Tror statsministern att det kommer att bli en överenskommelse i tid eller att det kommer att bli som förra gången – ett möte i Europeiska rådet som inte får sluta förrän man har nått enighet?

Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Ledamoten ställde en utomordentligt bra fråga. Jag tror att Europeiska rådets ordförande, António Costa, lite på skämt och lite på allvar påpekade att det lär vara ett möte i Europeiska rådet runt den 17 december och att vi då har tiden från den 17 december till kvällen den 23 december på oss att lösa frågan ifall den inte är löst tidigare.

Ingenting talar för att det här kommer att bli enkelt. Ingenting talar för att det kommer att lösas förrän det måste lösas. De allra flesta verkar vara överens om att man inte vinner någonting på att skjuta detta bortom årsskiftet.

Min bästa gissning just nu är att vi kommer att hantera detta före årsskiftet, och då har vi hela 2027 på oss för allting innan det börjar gälla 2028. Men det är absolut inget löfte, och jag tror att alla länder kommer att hålla ganska styvt på sina ståndpunkter tills man tvingas hitta kompromisser.

Anf. 14 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsministern och övriga regeringen för ett bra arbete omkring stödet till Ukraina. Det är också generellt ett bra samarbete i säkerhetsfrågorna. Det är ju avgörande för EU och svensk säkerhet att vi faktiskt fortsätter i den här riktningen. Det är härligt att vi nu kan skicka 90 miljarder till Ukraina när ytterhögerens favorit Orbán har röstats bort – mycket glädjande. Vi vet ju att Sverige har pressat på i dessa frågor, så tack för det arbetet!

Vi har också på många sätt en oroande säkerhetssituation kring Hormuzundet, något som flera har varit inne på här i dag. Som rådets ordförande António Costa påpekade finns det bara en väg bort från beroendet av de här skurkstaterna, och det är att bygga ut den fossilfria energiproduktionen i Europa. Det håller jag med om, och jag uppfattar att även statsministern gör det.

Vi ser dock att regeringen har sett till att i praktiken till exempel minska försäljningen av elbilar, något som annars skulle kunna ta oss bort från fossilberoendet. Vi har i praktiken satt stopp för all energiutbyggnad, och Moderaterna stoppade energiminister Buschs möjlighet till en energiöverenskommelse här i Sverige, något som skulle kunna bidra till att Europa

tar sig ur fossilberoendet. Sverige är ett av de stora batterierna i Europa, kan vi säga, och vår stora tyska brödranation är ju lite väl beroende av Sverige, eftersom De gröna stängde ned all kärnkraft där.

Verkligheten är att Sverige måste få faktisk energiproduktion på plats om det ska göra skillnad. Det räcker inte med papper, fina ord och symboliska spadtag. När kan vi förvänta oss en energiöverenskommelse? När kommer statsministern att se till att det blir av så att vi på riktigt kan börja bygga ut energin här i Sverige och bidra till säkerhet och oberoende av skurkstater här i Europa?

Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! En av slutsatserna från Europeiska rådet och kommissionen var att Europa måste bygga ut sin egen fossilfria energiproduktion dramatiskt. Det har inte gjorts hittills. Man har förlitat sig alldeles för mycket på fossila bränslen, först från Ryssland, sedan från Gulfen och många andra ställen.

Det nya, och jag vet att ni inte vill se det, är att EU-kommissionen uttryckligen pekar även på kärnkraft. Det har varit tabu i Europa, för många länder har haft blockeringar mot kärnkraft. Nu för tiden är det allt färre länder som har det, eftersom man inser att det inte finns något alternativ. Ökad pragmatism, ökat säkerhetspolitiskt medvetande och ökat klimatpolitiskt medvetande gör att det måste handla om en kombination av kärnkraft och förnybart om Europa ska bli oberoende av fossil gas och olja och ha egen energiproduktionsförmåga. Det ser lite olika ut i olika länder. Det finns länder som har bättre förutsättningar för vattenkraft och alldeles uppenbart länder som har bättre förutsättningar för solkraft.

Det finns alltså olika intressen men ett växande intresse för kärnkraft i Europa. Det är det unikt nya, och där ligger Sverige nu i framkant. Vi fattade som bekant i december ett beslut med 80 procents majoritet i Sveriges riksdag om att sjösätta ett nytt kärnkraftsprogram i Sverige. Så gör vi oss oberoende också i Sverige.

Sedan vill jag bara nämna att elbilsförsäljningen ökar i Sverige. Den minskar inte.

Anf. 16 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Herr talman! Vi ser i alla fall att utvecklingen av elbilsförsäljningen är kraftigt annorlunda i Sverige jämfört med i våra grannländer.

Mitt parti har inga problem att se kärnkraften i det hela. Jag hoppas också att statsministern har noterat att vi gärna diskuterar dessa frågor och har öppnat för det också i våra inspel. Det handlar alltså inte om att jag inte vill se kärnkraft.

Jag skulle kunna nämna en sak som jag inte vill se, och det är till exempel utvisningar av våra tonåringar till Iran. Jag vill inte heller så gärna se djupa samtal med talibanerna, som regeringen nu öppnar för, medan ICC och USA vill arrestera deras ministrar.

Jag undrar också om det var någon diskussion om return hubs. Regeringen är splittrad genom att Liberalerna har samma position som Centerpartiet – att dessa hubs ska vara i Europa – medan Moderaterna och Kristdemokraterna vill att de ska finnas till exempel i norra Afrika. Vi anser ju att den som söker asyl i Europa ska behandlas i Europa.

Prot. 2025/26:112
28 april

*Återrapportering
från informellt
möte mellan EU:s
stats- och regerings-
chefer den 23–24 april*

Hur ser den splittringen ut som vi såg i Europaparlamentet mellan regeringspartierna? Vad är regeringens position på väg in i den trilog som nu ska komma?

Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Migrationsfrågorna var inte uppe alls på det här europeiska toppmötet. De är ju permanent viktiga, och jag har ganska många gånger återkommit till att Sverige tillsammans med Danmark, Italien och ett växande antal länder har drivit på för alltifrån bättre skydd av yttre gräns och att se till att samarbete med transit- och ursprungsländer fungerar bättre till bättre möjligheter att utvisa människor som har begått brott, där konventioner i dag kan stå i vägen.

Allt detta tycker jag fungerar alldeles utmärkt. Sedan är det alldeles uppenbart att mer återstår att göra.

Ett viktigt beslut på Europeiska rådet förra gången var att Europeiska rådet uttryckligen uttalade att ett nytt 2015 inte är aktuellt. Vi kommer inte att hamna i samma situation en gång till. Det är en rätt tydlig signal när det är rätt stökigt i omvärlden.

Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Tack till statsministern! Jag vill börja med att ge beröm för arbetet kring Ukraina men också för att statsministern försvarar ETS:en och det klimatarbetet.

Däremot finns det flera delar som vi från Miljöpartiet hade önskat kom lite mer i fokus vad gäller energisäkerhet och stigande fossilpriser, som ju var en stor del av det informella mötet.

Statsministern har just själv varnat för sårbarheter i energiförsörjningen och hur de här internationella kriserna snabbt kan slå mot svenska hushåll och företag. Det här visar på ett grundläggande problem, det vill säga att både Sverige och Europa fortsatt är djupt beroende av fossila bränslen. Det är förstås inte bara ett stort klimatproblem, utan det blir till slut också en säkerhetsrisk. Det visar också att hela världsekonomin är djupt fossilodpad.

Då är det viktigt, herr talman, att vi inte fastnar i symtombehandling utan också kommer till rätta med grundorsakerna, vilket i det här fallet handlar om att fasa ut det fossila och göra oss mer oberoende och resilienta.

Min fråga till statsministern är därför: Verkade Sverige och statsministern på det här informella EU-mötet för att lyfta behovet av en tydlig tidsplan, där man tidssätter utfasningen av det fossila för att kunna satsa mer på energieffektivisering och förnybar energi?

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Absolut, och jag sa också att en viktig slutsats från kommissionen är att göra Europa oberoende av fossil energi, framför allt från farliga platser men i förlängningen från alla platser.

Det är precis det som den svenska erfarenheten visar. När vi byggde ut kärnkraften efter vattenkraften fick vi ett näst intill helt fossilfritt elsystem i Sverige. Det är så självklart för oss att vi inte inser vidden av det.

Vi hade just en pressgenomgång för att titta på den samlade energisituationen just nu. Där visade vi en graf över olika länder, där den ena axeln är statsskuldsnivåer, det vill säga handlingsutrymme att agera om det går åt skogen, och den andra axeln graden av fossilt beroende i energimixen.

Sverige ligger längst ned i vänstra hörnet, där man ska ligga – lågt beroende av olja och gas i energimixen, låg statsskuld. Italien ligger tyvärr i det övre högra hörnet – mycket högt fossilt beroende, mycket hög statsskuld.

Slutsatsen är banal: Bygg fossilfri energi! Jag har inte ett dugg emot att det alltid stavas förnybart och vindkraft i Miljöpartiets värld. Jag har inget emot detta, men det stavas också kärnkraft. Utan kärnkraft kommer man inte att få plats med mer väderberoende kraft, så det finns ingen motsättning däremellan.

Allt fler länder är med i kärnkraftsalliansen som vi, Frankrike och andra är drivande i. I de flesta länder är den politiska dramatiken helt borta, men vi har ju förlorat en massa år. Det tar tid att ställa om hela energisystem.

Man har nu gått från rysk gas och olja till annan gas och olja. Det är inte bättre för klimatet men lite mindre säkerhetspåverkande. Den resan måste fortsätta hela vägen fram.

Anf. 20 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Jag kan glädjas över att vi ändå delar någon typ av inriktning om att fasa ut det fossila. Däremot, vad gäller att det tar tid, är den kortaste byggtiden för ett kärnkraftverk i västvärlden 19,5 år. Det är alltså ingenting vi kan svara upp med här och nu, när energikrisen faktiskt pågår. Samtidigt ska vi vara medvetna om att regeringen har tackat nej till 13 större vindkraftsparker, som skulle motsvara flera reaktorer och som hade gått att bygga på mycket kortare tid. Men jag gläds ändå åt inriktningen.

Den konkreta fråga jag vill ställa till statsministern är om Sverige kommer att agera för att samla stöd för att fasa ut de fossila subventioner som det finns gott om i den långtidsbudget som Europa har. Kommissionen har räknat fram att runt 100 miljarder euro går till fossila subventioner varje år. Det måste vi göra oss kvitt. Jag undrar om regeringen kommer att driva detta.

Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Långtidsbudgeten kommer vi att återkomma till många gånger. Jag har inga exakta uppfattningar om den saken just nu. Fokus har lagts på det centrala intresset att inte öka kostnaderna för svensk del.

Här och nu är det ingen tvekan om att det antagligen behöver göras ett antal statliga insatser därför att man inte kan ersätta det fossila med någonting annat just nu. Det skulle bara urholka ekonomin hos människor och företag och sänka konkurrenskraften ytterligare. Det är ingen tvekan om att man på kort sikt måste göra saker och ting, men den korta sikten måste paras med långsiktiga insatser som bygger ett oberoende energisystem i Europa.

Det är väl en nästan makalös paradox att trots att vi har gjort så mycket rätt i Sverige under lång tid påverkas vi återigen av gaspriserna i Europa. De tillverkar el av gas, vilket slår igenom i södra Sverige på grund av att man i Tyskland inte har en stabil elproduktion och att vi har lagt ned kärnkraft i södra Sverige. Det är en riktigt dålig kombination.

Anf. 22 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

Jag och EU-nämndens vice ordförande var för några veckor sedan i Moldavien för att lyssna kring deras ambitioner att bli medlemmar i Europeiska unionen. Liknande diskussioner har förts många gånger med Ukraina. Efter det här besöket gjorde jag någonting som kanske är bland det svåraste jag har gjort. Det var att försöka förklara för min sexårige son vad jag gör på jobbet.

Jag försökte förklara varför jag hade varit i Moldavien, vad jag gjorde där och varför landet inte direkt blir medlem av Europeiska unionen. Det var vad vi kan kalla en utmaning. Hans reaktion var: ”Kan inte Ulf säga åt dem?” Han har förstått att statsministern är han som bestämmer. Nu är utmaningarna i Europeiska unionen kanske lite större än så. Vi vet ju alla att Viktor Orbán har varit mycket av en stoppkloss framför allt när det gäller Ukrainas men också andra länders medlemskap i Europeiska unionen.

Vid nämndens sammanträde senast frågade jag om det har börjat krypa fram frågeställningar från andra länder nu när den omedelbara blockaden från Viktor Orbán inte längre finns. Har andra länder börjat lufta tvivel eller ifrågasättanden? Jag tänkte följa upp den frågan i dag. Det skulle möjligen kunna hjälpa mig att förklara för min son varför Ukraina ännu inte är medlemmar i Europeiska unionen och varför de inte åtnjuter den gemenskap men också det gemensamma skydd och den stabilitet som detta innebär.

Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag har också provat. Jag var på Kyiv School of Economics för ett par år sedan och gästföreläste för studenter som läste statsvetenskap, ekonomi och public policy. De ställde förstås frågan: ”Hur långsamt kan det gå med våra medlemskapsförhandlingar?” Jag försökte förklara hur regelverket ser ut men också olika länders olika uppfattningar. Till slut var jag tvungen att säga att en dag när ni är EU:s 28:e medlemsland kommer det 29:e landet att knacka på dörren. Då ska ni ta ställning till om de lever upp till alla de kriterier som ni tycker är i unionens gemensamma intresse. Och jag är inte hundra procent säker på att ni omedelbart kommer att säga ja då. Det höll de faktiskt med om.

Det här är svåra saker. Det är alldeles uppenbart att det värsta problemet nu har tagits bort, och det är bara bra. Sedan tror jag inte att vi ska räkna med en dramatisk ungersk förändring i synen på medlemskap, det vill säga på processen. Även vi upprätthåller en grundläggande uppfattning om att man ska leva upp till EU:s krav för att bli medlem. Här tar vi inte en massa andra hänsyn. Det är viktigt.

Samtidigt pågår diskussioner om man kan skynda på det här på olika sätt. Tyskland har ju tagit initiativ för att diskutera en snabbare väg framåt och pröva den med lite olika länder. Ingen kom så att säga fram ur garderoben och sa: ”Vi är emot.” Men de ganska självklara invändningarna hörs. En självklar invändning är hur fort det egentligen går med antikorruption och sådana saker. En annan invändning är hur vi ska hantera alla stater i västra Balkan om vi ska ha ett snabbare spår för Ukraina. En del länder är minst lika engagerade i västra Balkan som i Ukraina. En tredje invändning kommer från de länder som vet att de till och med måste ha folkomröstning om ett resultat av medlemskapsförhandlingar.

Jag ser alltså rätt många hinder i vägen. De ser även president Zelenskyy, så han var väldigt resonabel i frågan. Men det finns en hög förväntan, och vi ska göra vårt för att infria den.

Anf. 24 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för orienteringen!

Det var väl ungefär det här man kunde misstänka. När man lämnade det mycket binära nej från Viktor Orbán och började ge sig in i detaljerna blev livet som alltid något mer komplicerat. Men ett första steg i detta är ändå att börja öppna kluster. Kan statsministern utläsa i de här nyanserna om det finns något omedelbart motstånd mot att börja öppna kluster? Luftas det snarare frågetecken kring färdigställandet och stängandet av kapitel i ett senare skede, eller finns det redan nu frågetecken kring huruvida man är mogen att öppna kluster med Ukraina?

Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag är lite varsam eftersom vi inte ens har en ny ungersk regering på plats. Den 15 maj sägs det att den ska vara installerad. Vi får nog en första fingervisning då om hur måna de är om att verkligen visa att det är en ny linje på plats där, men vi har naturligtvis förhoppningar om att öppna kluster ett. Det är ingen tvekan om den saken. Vi får nog återkomma, kanske i juni. Då tror jag att vi har en bättre bild, för kommissionen kommer att vilja driva på rejält. Att det finns starkt stöd från många länder för att använda momentum efter Ungern tycker jag är alldeles uppenbart.

Anf. 26 YUSUF AYDIN (KD):

Herr talman! Tack till statsministern för återrapporten!

Det var onekligen många svåra och viktiga frågor som avhandlades, och det är glädjande och viktigt att stödet till Ukraina kommer på plats och rullar vidare nu, genom dels det stora lånepaketet, dels sanktionerna mot Ryssland.

Det andra jag tänkte nämna gäller energifrågan. Som nämndes i återrapporten har både Sveriges och omvärldens energipriser påverkats av kriget i Iran. Det visar också det beroende som finns av olika länder som på många sätt är oberäknliga och svåra att ha att göra med. Därför är det viktigt, som statsministern redogjorde för, att vi fokuserar mer på att skapa en mer fossilfri produktion inom unionen och på det arbete som Sverige har gjort för att kärnkraften ska bli en del av energimixen. Jag tror att det är avgörande för att långsiktigt bygga en egen fossilfri produktion.

Vad gäller flaskhalsintäkterna vet vi att energi- och näringsminister Ebba Busch slogs väldigt hårt på ministermötet för att de svenska intäkterna ska stanna i Sverige – något som rådsmötet sedan också säkerställde. Frågan är sedan hur de ska användas. Detta är en viktig seger för den svenska regeringen.

I mitt första inlägg tänkte jag ställa följande fråga: Fördes det en diskussion om en långsiktig energiproduktion och hur man säkerställer en egen oberoende produktion där också kärnkraft är en viktig del av mixen?

Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Absolut, det diskuterades rätt ingående. Jag tror att jag nämnde det.

Att bestämma vilken energimix man vill ha förblir dock en nationell kompetens, av rätt uppenbara skäl. Man har trots allt olika naturliga förutsättningar. Vi har vattenkraften som en unik förmåga hos oss, något som inte alla länder har. Kärnkraft kan alla i princip ha om man vill det. Olika länder har olika förutsättningar, framför allt för sol och i viss mån också för vind.

Tidigare fanns ett nästan inbyggt motstånd mot kärnkraften. Till och med saker som att det inte fick ses som en hållbar investering och sådana dumheter har tagits bort helt och hållet. Nu finns en väldigt bred acceptans för detta, vilket är det nya. Men det förblir som sagt en nationell kompetens.

Låt mig också säga ett ord om det som vi nu ser, nämligen en global störning som är riktigt stor. Men vi ska inte förväxla saker och ting. Den globala störningen tar sig igenom, men inte alls med fullt genomslag till alla länder. Vi ser i första hand stora asiatiska störningar, eftersom det mesta av den oljan och naturgasen går till olika asiatiska marknader. Det finns stora störningar där.

Vi har även en störning i Europa. Den är av naturliga skäl större i de länder som har ett större energimixberoende av olja och gas. Har man dessutom dålig ekonomi blir det extra smärtsamt när de höjda priserna slår igenom i hela energiproduktionen. Just nu slår det i mycket mindre grad mot Sverige, men alldeles uppenbart syns det på priserna.

På pressbriefingen för en stund sedan visade vi att det finns en tidig varning utfärdad för flygbränsle. Där har vi en högre importandel än för till exempel bensin. Det är en tidig varning, vilket absolut inte betyder ransonering. Men det nämndes att man behöver vara uppmärksam på situationen dit man ska flyga.

Anf. 28 YUSUF AYDIN (KD):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret!

I mitt andra inlägg tänkte jag lägga fokus på den humanitära situationen i Mellanöstern, något som också statsministern tog upp. Civilbefolkningen har drabbats väldigt hårt där. De humanitära behoven är väldigt stora. Ett mer aktivt engagemang från ett europeiskt sammanhang är viktigt, både för att lindra den stora nöden och för att hjälpa till med att förbättra situationen.

Libanon nämndes specifikt. En viktig sak där är att Sverige med två stödpaket på totalt 135 miljoner har gett stöd i den humanitära situationen. Men frågan är: Finns det ett stort och viktigt intresse från en bredare europeisk nivå för att fokusera på den humanitära situationen för civilbefolkningen i Mellanöstern?

Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Olika europeiska länder har helt uppenbart olika närhet till olika länder i Mellanöstern. Det vet vi sedan lång tid tillbaka, och det är inget konstigt i detta. Dessa band är nog starkare än de gemensamma europeiska banden.

Det här inte är en europeisk svaghet, utan det finns även en ovilja hos många EU-länder att överlämna politiken i gemensamma händer. Vi har länge hört till de länder som har varit mest framåtlutade för en mer gemensam utrikes- och geopolitisk kraft men inte gemensam skattepolitik. Andra länder tycker precis tvärtom: Rör inte vår unika utrikespolitiska förmåga, men ta gärna upp skatt gemensamt! Det finns alltså väldigt olika uppfattningar om det.

Som jag sa i min inledning talas det ganska mycket om behoven, men det betalas för lite. Det har gällt Ukraina, och det gäller nu också Mellanöstern. Jag tycker att Sverige har föregått med ett väldigt gott exempel, vilket också noteras i de här sammanhangen.

Anf. 30 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Tack, statsministern, för redogörelsen och svaren hittills!

Det är alltid något av en utmaning att komma så här långt ned på talarlistan och försöka vara lite innovativ.

Oavsett vad alla andra har sagt vill också jag såklart nämna Ungern. Det är otroligt glädjande att Orbán nu inte längre är med i leken, inte minst för Ungern självt och det ungerska folket men också för EU. Det gäller kanske särskilt stödet för Ukraina.

Det är otroligt glädjande att höra det statsministern säger om att det nu tas steg i rätt riktning – eller att det i alla fall finns sådana tendenser – för ett ukrainskt EU-medlemskap.

Det vore intressant att höra statsministern säga något om hur läget ser ut bland Orbáns bundsförvanter i EU nu efter att han har lämnat sin post. Tidigare och under ganska lång tid såg man tendenser till att han samlade vissa länder nära sig, och det fanns ett slags framväxande antiukrainsk koalition som nästan fungerade som en trojansk häst i EU-maskineriet för ryska intressen. Vad är statsministerns bild av läget?

Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Min polske kollega, premiärminister Donald Tusk, sa efter mötet att Ryssland för första gången inte var med på mötet.

Nej, någon antiukrainsk koalition finns inte; man ska ändå vara rättvis. Man tycker olika om en massa olika frågor. Det är väl känt, och det har vi kunnat hantera genom åren. Det är så att Slovakien och Tjeckien nu ersätter Ungern – inte så här långt i alla fall.

Prot. 2025/26:112
28 april

*Återrapportering
från informellt
möte mellan EU:s
stats- och regerings-
chefer den 23–24 april*

En sak är hur vi får mer enighet för att ställa upp för Ukraina i kriget. En annan sak är naturligtvis hur uthålligt det blir i tider av tuff ekonomi. Hur uthålligt blir det när USA alldeles uppenbart lämnar över mer och mer till Europa självt att stå för detta? Hur uthålligt blir det om de energiproblem vi ser nu blir en riktig energikris framgent och ekonomin blir ännu tuffare? Hur uthålligt blir det när medlemskapsfrågan prövas på allvar?

Jag skulle inte våga måla i bara rosiga färger, utan det finns många problem kvar. Men desto viktigare är det att ta vara på den sammanhållning som finns. De 90 miljarderna är en otroligt stark signal till Ukraina men också till USA om att vi verkligen tar vårt ansvar på stort allvar.

Det är också en enorm signal till Ryssland: Ni må sitta där och spendera mer och mer av era pengar för det här kriget, men vi bevisar att vi har uthållighet tillsammans med Ukraina.

Det sker stora saker, trots att det handlar om beslut som vi helst hade sett fattas för länge sedan.

Anf. 32 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Ja, det är verkligen talande att höra att Ryssland inte var med på mötet ens i tanken.

Sverige är en stark röst i EU, både för den gröna omställningen och för stödet till Ukraina. I statsministerns redogörelse gjordes en återblick till en tid när Socialdemokraterna saknade kontroll över sitt eget regeringsunderlag. Sedan fick statsministern den retoriska frågan: "Hur går det egentligen för Ulf Kristersson?" Den ställdes inte i en lika vänlig ton som jag nu uttryckte mig med.

För att koka ned det här till en fråga vill jag ändå knyta an till detta. Hur stor roll spelar det egentligen att Sverige har ett stabilt regeringsunderlag när statsministern och statsministerns ministrar far ned till möten i EU? Hur går det egentligen för Ulf Kristersson?

Anf. 33 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det var ju bra att få den frågan en gång till! Det här är dock allvarliga saker; jag får säga det först eftersom vi skrattar åt det.

Jag brukar ofta säga att en regering som inte ens fick igenom sin egen budget – det skedde inte en gång, inte två gånger, utan tre gånger – har inte så mycket att lära oss andra om ekonomisk politik, för att säga det uppenbara. Det här är ju väl känt, vilket jag inte behöver säga här.

Men en underrapporterad sak är att man inte heller hade kontroll över EU-budgeten. Det var ingen liten sak. Regeringen hade kunnat hamna i en situation där Sverige som enda land blockerade hela budgeten för att Socialdemokraterna inte hade majoritet i Sveriges riksdag. De var tvungna att komma till oss och be oss hjälpa dem att få igenom budgeten, och det gjorde vi givetvis gärna för att ta ansvar för Europa. Men detta säger något om vad som händer när man är så mån om att regera men inte har majoritet för innehålllet när man regerar. Det tycker jag är en läxa inför kommande val.

Anf. 34 ULF HOLM (MP):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

Det är väldigt bra att pengarna till Ukraina har säkrats. Det är också bra att det blev ett 20:e sanktionspaket mot Ryssland. En viktig del i det är ytterligare åtgärder mot skuggflottan. De svenska myndigheterna har på sistone varit mer aktiva och faktiskt gjort flera viktiga insatser.

Min fråga till statsministern är därför: Finns det med anledning av det nya sanktionspaketet ytterligare insatser som svenska myndigheter kan göra för att stoppa den ryska skuggflottan?

Det finns viktiga delar i EU:s långtidsbudget, och vi har blivit klokare med åren, inte minst på grund av det allvarliga säkerhetspolitiska läget. Det handlar om behovet av att stärka civilsamhället på EU-nivå, bland annat när det gäller fria medier och kultur. Det finns en budgetpost om detta i EU:s budget, och med tanke på erfarenheterna från kriget i Ukraina finns det all anledning att stärka totalförsvaret på EU-nivå. Det talas inte så mycket om detta, men jag hoppas att statsministern ser positivt på detta och jobbar för att stärka denna del av EU:s budget genom bland annat omfördelning av gällande medel.

När det gäller grön teknik pratas det mycket om att vi måste satsa mer på det och se resultat. De sägs att Kinas budget för grön teknik är 10 procent av bni för att man ska ligga i framkant. EU kan inte vara sämre utan måste ta ordentliga steg framåt med en näringslivstung budget för utveckling av grön teknik.

Vi kan liksom inte komma den 16 december och ringa upp några andra medlemsstater, så vilka initiativ tar statsministern nu för att säkerställa att vi kan få igenom viktiga satsningar på stärkt civilsamhälle och grön teknik på EU-nivå?

Anf. 35 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det var ett intressant och imponerade batteri av flera distinkta frågor på knappt två minuter. Låt mig hålla ett litet seminarium.

Nej, allvarligt talat. Det är jätteviktigt att lista fler fartyg i den ryska skuggflottan. Det pågår ett systematiskt arbete. Fartygen ska identifieras, och det kräver att många länder gör det. Sedan ska man agera så långt internationell rätt tillåter. Man måste också fortsätta att vara framåtutad, så som vi, Frankrike och flera andra länder har varit.

En missuppfattning är att Sverige har ändrat policy. Så är det inte, utan vi har använt de möjligheter som har givits, framför allt att ingripa vid falsk flagg. Vi missbrukar alltså inte sjörätten, utan vi använder sjörätten på ett väldigt framåtutad sätt. Detta har Ryssland också upptäckt och inte alltid uppskattat.

Så till kombinationen av civilförsvaret och civilsamhället. När det gäller rule of law, som det heter på engelska, var det många med mig som underströk vikten av rättsstatens principer, inte minst med tanke på Ungern. Detta måste skrivas in på ett tydligt sätt för att undvika framtida missbruk av länder som har blivit medlemmar. Detta gäller även civilförsvarsfrågorna. Finlands före president Sauli Niinistö har ju skrivit en hel rapport om detta för EU, där många slutsatser dras av ukrainska erfarenheter. Det pratas ofta om det militära försvaret medan det pratas alltför lite om det

Prot. 2025/26:112

28 april

*Återrapportering
från informellt
möte mellan EU:s
stats- och regerings-
chefer den 23–24 april*

civila försvarets betydelse. Men utan ett fungerande civilförsvar kan det militära försvaret aldrig göra sitt jobb.

Grön teknologi är jätteviktigt, och vi är för allt detta. Det är bra att konkurrenslagstiftningen luckras upp lite grann så att man kan skapa europeiska vinnare som kan konkurrera globalt. Jag är lite rädd för viljan att plocka ut nationella vinnare där massiva statsstöd ska gå in i just det egna landets företag. Jag är lite skeptisk till sådana saker.

Anf. 36 AIDA BIRINXHIKU (S):

Herr talman! Jag vill följa upp frågan om de så kallade flaskhalsintäkterna. För dem som lyssnar på detta kan det låta väldigt tekniskt, men det handlar i grunden om pengar som tillhör svenska elkunder och som därför rimligen borde kunna användas för att stötta svenska hushåll som drabbas av de höga energikostnaderna. Detta är ett av flera verktyg som regeringen borde kunna använda i ett svårt läge.

Låt mig påminna om att när vi socialdemokrater satt i regering lyckades vi förhandla fram ett undantag på EU-nivå som gjorde det möjligt att använda flaskhalsintäkterna till ett elstöd. Detta undantag har den här regeringen inte lyckats förlänga, och när vi ställer frågor om detta här i kamraren vill statsministern hellre prata om vad andra partier gör fel snarare än vad den här regeringen faktiskt gör för att nå framgång i denna fråga. Jag tycker att regeringen borde fokusera på den faktiska leveransen.

Vi som har följt denna fråga länge vet att det låter väldigt annorlunda nu jämfört med i mars, då man pratade om en svensk seger. Vi vet också att Sverige sticker ut i dessa sammanhang, med mycket stora flaskhalsintäkter som borde kunna användas i stället för att samlas på hög.

Därför frågar jag återigen statsministern: Vad gör regeringen konkret för att flaskhalsintäkterna ska kunna användas till att stötta svenska hushåll i detta svåra läge?

Anf. 37 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tror att de som har sett Ebba Busch i en ganska viral video beskriva vad Sverige gör för att behålla flaskhalsintäkterna i Sverige inte kan ha missat poängen. Men några har uppenbarligen inte lyssnat eller önskar möjligen att det inte skulle lyckas. Vi kämpar i denna fråga av exakt följande skäl: Flaskhalsintäkterna är betalade av svenska konsumenter, och deras explicita syfte är att användas för att bygga ut nätkapacitet så att det inte ska finnas brist i överföringsförmåga.

Vi har säkrat att den idé som fanns att en stor andel av dessa intäkter skulle gå till andra länders nätuppbyggnad inte blir verklighet. Det var det vi som gjorde medan ni tittade på. Det ni lyckades göra var att få till stånd ett engångsundantag för att kunna återbetala en del av dessa pengar till svenska elkonsumenter. Nu har vi begärt en bredare flexibilitet så att dessa pengar kan användas till att exempelvis bygga ny produktionskapacitet.

Detta är lite tekniskt, men eftersom ni har så hög svansföring i frågan borde ni sätta er in i hur det faktiskt går till.

(Applåder)

Återrapporteringen var härmed avslutad.

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2025/26:441

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:441 Rättssäkerheten inom rättsväsendet

av Elsa Widding (-)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras av justitieministern Gunnar Strömmer inom tidsfristen.

Fördröjningen beror på att det inte fanns tid i kammaren inom svars-tiden.

Interpellationen kommer att besvaras den 5 juni 2026.

Stockholm den 24 april 2026

Justitiedepartementet

Gunnar Strömmer (M)

Enligt uppdrag

Helena Swenzén

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:442

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:442 Uttalanden om ätstörningsvården i Region

Stockholm

av Markus Kallifatides (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 29 maj 2026.

Skälet till dröjsmålet är att det inte fanns tid i kammaren inom svars-tiden.

Stockholm den 27 april 2026

Socialdepartementet

Jakob Forssmed (KD)

Enligt uppdrag

David Oredsson

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:445

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:445 Kommunal förköpsrätt av nyckelfastig-heter

av Markus Kallifatides (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 29 maj 2026.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 april 2026

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 3 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
EU-dokument
COM(2026) 100 till näringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 19 juni*.

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Justitieutskottets betänkande
2025/26:JuU10 En ny vapenlag

Försvarsutskottets betänkande
2025/26:FöU12 Ett starkare skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap

Finansutskottets betänkande
2025/26:FiU23 Riksbankens verksamhet och förvaltning 2025

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2025/26:SfU23 Bättre migrationsrättsliga regler för forskare och doktorander samt åtgärder för att motverka missbruk av uppehållstillstånd för studier

Justitieutskottets betänkande
2025/26:JuU31 Riksrevisionens rapport om Polisreformen 2015

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2025/26:AU15 ILO:s konvention om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet och ILO:s konvention om en säker och hälsosam arbetsmiljö

En snabbare utbyggnad av kriminalvårdsanstalter och häkten

§ 5 En snabbare utbyggnad av kriminalvårdsanstalter och häkten

Civilutskottets betänkande 2025/26:CU25
En snabbare utbyggnad av kriminalvårdsanstalter och häkten (prop. 2025/26:209)
föredrogs.

Anf. 38 LEIF NYSMED (S):

Herr talman! Vi socialdemokrater har ingen reservation i utskottets betänkande CU25, men vi har lämnat ett särskilt yttrande, som jag tänker redogöra för.

Vi konstaterar precis som regeringen att det råder platsbrist på kriminalvårdsanstalter och häkten och att det finns ett behov av att skyndsamt kunna expandera Kriminalvårdens verksamhet. Vi ser därför behovet av

lagändringar som kan bidra till en snabbare utbyggnad av antalet platser. Mot denna bakgrund har vi valt att inte väcka någon följdmotion.

När det gäller bemyndigandet till regeringen att meddela föreskrifter och undantag från PBL vill vi dock understryka att detta måste användas med stor återhållsamhet och med beaktande av såväl det kommunala självstyret som grundläggande krav på rättssäkerhet och proportionalitet.

Vi kommer noga att följa hur regeringen använder bemyndigandet och vilka effekter reformen får. Om det finns skäl kommer vi också att återkomma med förslag i andra sammanhang.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag återigen påpeka att det är nu man ska passa på. Det har varit fyra förlorade år för byggsektorn – för alla inom denna sektor. Vi har ett halverat bostadsbyggande. Vi har konkurser som är rekordhöga inom byggsektorn, och det fortsätter även under 2026. Vi har över 10 000 arbetslösa byggnadsarbetare i Byggnads a-kassa, och det är bara en del av alla arbetslösa. Trots att många har lämnat byggbranschen är siffrorna rekordhöga.

De byggelever som lämnar skolan och hoppas få en lärlingsplats får inte detta i dag. Endast 10 procent i Stockholms län fick förra året en lärlingsanställning efter skolans avslut. Det är kris – det är illa för hela byggbranschen.

Mycket mer skulle kunna sägas, men i och med att ansvarigt statsråd inte närvarar vid debatterna om regeringens förslag kommer jag att återkomma med mer i den interpellationsdebatt som jag har kallat statsrådet till på torsdag. Det är en liten cliffhanger för alla som vill vara med och debattera krisen i byggbranschen lite närmare.

Anf. 39 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Herr talman, ledamöter och åhörare! Regeringen vill öppna upp för möjligheten att runda plan- och bygglagen och föreslår att regeringen ska få rätt att meddela föreskrifter om undantag från bestämmelser i plan- och bygglagen för att ordna tillfälliga kriminalvårdsanstalter och häkten.

Lagrådet avstyrker regeringens förslag. Man menar att det innebär avsteg från de demokratiska processer som plan- och bygglagen utgår från. Man menar också att konsekvenserna inte är utredda och inte går att bedöma.

Regeringens förslag till undantag från plan- och bygglagen skiljer sig, enligt Lagrådets och enligt Miljöpartiets åsikt, från de undantag som i nuläget finns för extraordinära situationer. Lagrådet menar att de nuvarande undantagen kännetecknas av att de gäller för situationer som är svåra att förutse, till exempel den coronapandemi som drabbade Sverige och världen, medan det aktuella förslaget i huvudsak är en förutsägbar konsekvens av regeringens kriminalpolitik.

Vi i Miljöpartiet avstyrker regeringens förslag att regeringen ska få rätt att meddela föreskrifter om undantag från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen. Vi kan inte se att de demokratiska processer som plan- och bygglagen utgår från och det kommunala självstyret, som regeringen i så många andra fall talar sig varm för, kan rundas på det här sättet.

Det förslag som ligger på bordet innebär som sagt att plan- och bygglagen ska kunna rundas inte bara för extraordinära händelser som inte har kunnat förutses utan också när konsekvenserna varit kända sedan länge.

Prot. 2025/26:112
28 april

En snabbare utbyggnad av kriminalvårdsanstalter och häkten

Under den här mandatperioden har regeringen på flera olika sätt ändrat praxis till det sämre. En ny sådan praxis är en forcerad och snabb lagstiftningsprocess där lagstiftningar blir hafsverk och där regeringen har tagit för vana att inte lyssna på experter och Lagrådet när lagförslag tas fram.

Herr talman! Detta går ut över rättssäkerheten. Vi ser en risk att det öppnas upp för en ny praxis där regeringen tullar på plan- och bygglagens demokratiska processer. Då bör man ställa sig frågan: Vad kan nästa steg tänkas bli?

Med det yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 40 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Herr talman! Tack, Amanda Palmstierna, för ditt anförande!

Jag noterar vad som sägs i debatten. Den allvarliga brist på häkten, fängelseplatser och anstaltsplatser som råder kan lösas genom att Tidöpartierna inte genomför straffskärpningarna. Det är också vad Lagrådet påpekar kan göras för att undvika att göra undantag i PBL för att snabbt kunna få fram nya anstaltsplatser och häkten.

Samma sak får vi nu höra från Miljöpartiet, herr talman, men av ideologiska skäl. Den väg vi ska gå är alltså att stoppa omläggningen av kriminalpolitiken och motsätta oss straffskärpningar och därmed stoppa utbyggnaden av anstalter och häkten. Det är den byråkratiska väg som vi ska gå, i stället för att välja ett snabbspår här för att lösa bristen på häktes- och anstaltsplatser.

De överbeläggningar vi ser i dag, herr talman, är oerhört omfattande. Det är 140 procents överbeläggning på anstalter och 128 procent på häkten. Hur, menar Amanda Palmstierna, ska vi lösa denna överbeläggning utan ett snabbspår för att få fram nya häktesplatser och anstaltsplatser?

Anf. 41 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Herr talman! Tack, Roger Hedlund, för din fråga!

Vi kan se att regeringen under den här mandatperioden har agerat sent i många olika frågor. Också i den här frågan, gällande utbyggnad av anstalter och häkten, har den agerat väldigt sent. Det är därför vi ser det desperata tilltaget att öppna upp för lättnader i plan- och bygglagen. Regeringen hade kunnat arbeta med det här på ett mer ordnat sätt för länge sedan, tillsammans med de kommuner där det finns samma majoritet som Tidöregeringen har.

Jag vill också säga att regeringens förslag på rättsområdet inte är i linje med vad experter tycker är ett bra sätt att förebygga och minska kriminalitet. Om man tog till sig tillgänglig expertkunskap skulle det se ut på ett annat sätt.

När det gäller till exempel att sätta 13-åringar i fängelse, vilket har varit väldigt omdebatterat, tycker vi att det är mycket bättre att de tas om hand inom Sis, där man är van att möta barn och unga och kan erbjuda barn en likvärdig skolgång. När dessa barn är på Sis-hem och får en skolgång tror vi att de har möjlighet att ta sig bort från kriminalitet, i stället för att de är i fängelse där de får bra kunskap i hur de kan fortsätta med kriminalitet. Det blir så att säga ett växthus som gör att det blir ännu mer kriminalitet och en ännu värre situation i samhället.

Om man tar till sig expertkunskapen och det som faktiskt fungerar skulle vi inte behöva vara i dagens situation.

Anf. 42 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Herr talman! Tack, Amanda Palmstierna, för ditt svar på min fråga! Dock kan jag konstatera att anledningen till att vi står här i dag med överbeläggningar trots allt är Socialdemokraternas och Miljöpartiets politik i Sverige under väldigt många år, vilket har bidragit till att vi har denna utveckling inom rättsväsendet.

Att vi i dag har människor som behöver fängslas beror på att kriminaliteten har kunnat breda ut sig därför att man har saknat förmåga att motverka den i Sverige och saknat förmåga att förstå konsekvenserna av den svenska invandringspolitiken.

Herr talman! När det gäller att vi skulle haft framförhållning i den här frågan och att arbetet skulle ha påbörjats mycket tidigare, som Amanda Palmstierna menar, vill jag bara informera om att det tar mellan sex och elva år att bygga anstalter. Ansvaret för att se till att utbyggnaden påbörjades ligger ju på den socialdemokratiska och miljöpartistiska regering som styrde under den förra mandatperioden. Om det hade gjorts skulle vi inte ha den överbeläggning som vi ser i Sverige i dag.

Att vi står här och tar fram ett snabbspår för att kunna få nya häktes- och anstaltsplatser är ju konsekvensen av Socialdemokraternas och Miljöpartiets politik på området. Därför blir det lite smått komiskt, måste jag säga, herr talman, när man för fram det argumentet – att det skulle vara regeringen tillsammans med Tidöpartierna som har orsakat överbeläggningen på anstalterna i Sverige i dag.

Däremot är jag stolt över att vi i dag är tvungna att bygga ut anstalterna och häktesplatserna så pass mycket på grund av våra straffskärpningar och våra satsningar på rättsväsendet.

Anf. 43 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Herr talman! Tack, Roger Hedlund, för ditt svar!

Jag tycker att det vore bättre att vara stolt över att på riktigt få ned kriminaliteten än över att fylla upp våra fängelser. Vi ser att om man hade gått på experternas linje, alltså det de säger är det sätt som vi kan få ned kriminaliteten på, då skulle vi ha varit på en annan plats i dag. Självklart måste de som begår brott tas om hand. Så är det absolut. Men den politik som regeringen för är ju inte det mest effektiva sättet att få ned kriminaliteten på. Det är det vi invänder mot.

Jag tänker också på det här att regeringen hela tiden vill koppla ihop flyktingvågen med kriminaliteten. Jag vet inte om Roger Hedlund läste Dagens Nyheter i morse. Där står det att kommunerna har tackat nej till det här återvandringståget som Tidöregeringen vill se därför att de helt enkelt lever i en verklighet. Hur skulle vi då få våra äldreboenden att fungera och vår sjukvård att fungera? Där finns det ju otroligt många människor som utbildar sig, som jobbar och som bygger det här landet tillsammans med oss. Om vi utvisade dem, vem skulle då ta hand om våra äldre? Kommunerna har ett stort problem med kompetensförsörjning – också moderatledda kommuner i många fall.

Det finns en helt annan väg att gå i ett Sverige där vi kan arbeta tillsammans och lyssna på det som experterna säger. Då skulle vi hamna på en helt annan plats.

Anf. 44 LUDVIG CEIMERTZ (M) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja stanna upp lite vid helheten i vad Miljöpartiet säger här.

Låt oss vara tydliga med vad ni i Miljöpartiet säger! Ni säger nej till att påskynda utbyggnaden genom de förslag som ligger på bordet här i dag. Ni säger nej till att hyra anstaltsplatser utomlands som kan avlasta kriminalvården här och nu. Ni säger nej till att fler utländska medborgare ska avtjäna sina fängelsestraff i sina hemländer. Ni säger dessutom att det ska vara krav på enkelceller inom kriminalvården, och det skulle kraftigt försämra kapaciteten inom kriminalvården här och nu.

Var och en av dessa positioner kan man naturligtvis diskutera enskilt, men tillsammans blir det en väldigt tydlig effekt. Det är en politik som kraftigt slår mot kapaciteten i ett system som redan i dag är mycket ansträngt.

Herr talman! Vi har överbeläggning redan i dag. Vi vet att fler döms till fängelse. Vi vet att fler döms till längre fängelsestraff till följd av nödvändiga straffskärpningar. Vi vet att det tar lång tid att bygga nya anstalter. Då måste man också ställa den avgörande frågan hur detta ska hänga ihop.

Nej till att bygga snabbare, nej till tillfälliga lösningar och nej till att hyra platser utomlands och dessutom krav på enkelceller – då återstår i praktiken bara en enda lösning, och det är att sänka straffen. Det är tidigare frivgivningar, och det är att färre döms till fängelse. I en tid när det grova våldet fortfarande är omfattande och när den grova organiserade kriminaliteten fortfarande är stor, är det verkligen en linje som Miljöpartiet tar ansvar för?

Anf. 45 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Herr talman! Tack, Ludvig Ceimertz, för frågan!

Syftet med vår kriminalpolitik är inte att fylla upp fängelserna till varje pris, utan syftet är att se till att människor tar sig ur kriminalitet så att vi inte behöver fylla upp fängelserna på det här sättet.

Självklart ska de som begår grova brott tas om hand och inte finnas på gatorna där de kan begå fler brott och hota våra medborgare. Men vi ser ju att den kriminalpolitik som Tidöregeringen bedriver inte är effektiv för att förebygga brott. Och vi har sett lagförslag efter lagförslag där experter avråder. Men Tidöregeringen vill inte lyssna, utan man vill hellre ha en politik som låter bra på papperet men inte fungerar så bra i verkligheten. Det är där den stora skiljelinjen finns. Vi vill se till att människor tar sig ur kriminalitet.

När det gäller straffskärpningar: Ja, det behövs. Nu är inte kriminalpolitiken min experthemmaarena. Här är det plan- och bygglagen vi debatterar, även om ledamoten för in debatten på ett annat område. Men det är i grunden skillnaden mellan vår kriminalpolitik och er: Vår politik är alltid, på alla områden, baserad på det som experter säger.

Det är ju inte så att vi säger att plan- och bygglagen ska stoppas. Utbyggnaden pågår och fortsätter att pågå. Det vi säger är att det här har varit känt sedan länge. Då borde man ha kunnat agera på ett annat sätt i ett tidigare skede, men i förslag efter förslag har regeringen agerat väldigt sent den här mandatperioden.

Anf. 46 LUDVIG CEIMERTZ (M) replik:

Herr talman! Vilken effekt har då regeringens kriminalpolitik haft? Vi har sett att det dödliga våldet har halverats. Vi har sett att antalet skjutningar har minskat med 75 procent. Det är en tydlig effekt i positiv riktning; det tror jag att vi alla kan vara överens om.

Men faktum kvarstår att vi redan i dag har överbeläggning, och det beror till stor del på att utbyggnaden kom igång alldeles för sent. Trots att behovet var känt och trots att behovet växte fattades det beslut om 1 500 nya platser under en åttaårsperiod.

Sedan valet 2022 har det fattats beslut om 6 000 nya platser. Det vill säga att tempot har ökat avsevärt, trots att ledamoten Palmstierna vill få det till att det är den här regeringen som har varit segdragen.

Men faktum kvarstår att i en situation där vi i dag har överbeläggning säger man nej till snabbare utbyggnad. Man säger nej till att hyra fängelseplatser utomlands. Man säger nej till att utländska medborgare ska avtjäna sina straff i sina hemländer. Man ställer dessutom krav på att enkelceller ska vara norm, vilket kraftigt förvärrar platssituationen.

I den här situationen måste vi agera, exempelvis genom att bygga ut snabbare och öka tempot ännu mer. Där är den här propositionen väldigt viktig. Men då säger Miljöpartiet nej. Varje position kan som sagt vara rimlig var för sig och gå att diskutera. Men tillsammans bildar de en helhet som kraftigt förvärrar situationen och som faktiskt riskerar att hota rätts-säkerheten om det uppstår ett ännu mer pressat läge i Sverige. Den vägen vill inte jag vandra, herr talman.

Anf. 47 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Herr talman! Tack för fortsatta frågor här, Ludvig Ceimertz!

När det gäller om regeringens kriminalpolitik är effektiv och om den bygger på experter finns det ju olika delar. Men det som jag syftar på här är att sätta 13-åringar i fängelse, och där kan nog inte ens ledamoten själv tycka att det bygger på vad experterna säger. De har verkligen avrått. En enig expertkår har lyft fram att det här inte är en vettig väg att gå utan att det här kommer att öka kriminaliteten. Man kommer till exempel inte att kunna säkerställa en likvärdig skolgång.

Som sagt: Plan- och bygglagen finns. Det är fortfarande möjligt att bygga ut. Men man hade kunnat jobba mer samlat och med bättre framförhållning med de här frågorna tillsammans med en kriminalpolitik som bygger på vad experterna säger och som därmed minskar kriminaliteten.

Anf. 48 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! Vi Tidöpartier – alltså Sverigedemokraterna och regeringen – bedriver tillsammans i dag en offensiv kriminalpolitik med stora förstärkningar inom hela rättsväsendets kedja. Det är alltifrån nya verktyg och nya resurser till polisen samt mer pengar och fler som jobbar inom myndigheten till det som handlar om rättsväsendet och domstolar och vidare till fler fängelseplatser och häktesplatser.

Fler personer i fängelse innebär att vi behöver fler platser. Längre straff innebär också att vi behöver fler fängelseplatser. Vi är därför här för att diskutera detta nu.

Vi har på grund av Sverigedemokraternas och regeringens politik en hög beläggningsgrad. Det är alltså väldigt många människor som i dag

sitter på de här platserna i fängelserna. Anstalterna har i dag en överbeläggning på 140 procent och häktena en överbeläggning på 128 procent. Vi står alltså inför ett akut läge.

Prognosen för det antal nya fängelseplatser och häktesplatser som behöver byggas fram till 2035 innebär en dubbling utifrån dagens nivåer. Med beaktande av detta och av den stora utbyggnad som därmed behövs ska vi ta med oss att det i dag tar mellan sex och elva år att bygga en anstalt. Det innebär att vi verkligen behöver få till snabbspår för detta.

Vi behöver se till att skapa förutsättningar för tillfälliga fängelseplatser i väntan på att de nya anstalterna kommer. Det genomförs genom tidsbegränsade bygglov. Vi gör alltså detta möjligt genom en form av snabbspår för att få fram fler häktes- och fängelseplatser. Det här är viktigt för den kriminalpolitiska omläggning som Sverigedemokraterna tillsammans med de övriga Tidöpartierna i dag genomför.

För att det i praktiken ska vara möjligt att sätta de människor som dömts i fängelse behövs fler fängelseplatser. På sikt ska vi såklart ha stadigvarande fängelseplatser, men i väntan på detta behöver vi tillfälliga lösningar.

Vi behöver också se till att genom lokala initiativ i kommunerna skapa bra förutsättningar för att hitta platser där Kriminalvården kan föreslå nya anstalter. Det är också bra när det kommer lokala initiativ gällande frågan. I till exempel Gävle lämnade vi i Sverigedemokraterna i oktober 2023 in ett initiativärende för att vi tyckte att man skulle uppvakta Kriminalvården och informera om det ypperliga läge som vi har i Gävle.

I Gävle har vi häkte, vi har en anstalt, vi har en bra arbetsmarknad och vi har goda förutsättningar för att kunna bygga ut Kriminalvårdens verksamheter. När det finns så fina förutsättningar som vi i Gävle presenterade tycker vi att man också ska börja planera för att snabbare kunna bygga ut anstalten i Gävle. Det fungerade dock inte, för kommunens svar blev att man inte ville lyfta fram den här platsen för att man ansåg att det är Kriminalvården som ska identifiera platser i stället för att kommunen ska lyfta fram dem.

Man ansåg inte heller att det var ekonomiskt försvarbart att ta initiativ till att nämnderna ska börja planera för en ny detaljplan på området för att från kommunens sida snabbare kunna hjälpa till att ordna fram nya platser för kriminalvården.

Det var det svar vi fick från den socialdemokratiska majoriteten i Gävle kommun. Så kan vi inte ha det, för då får vi ingen bra synergieffekt mellan riksdag, regioner och kommuner för att möjliggöra hela den kriminalpolitiska omläggningen och få fram fler fängelseplatser i Sverige i dag.

Anf. 49 LUDVIG CEIMERTZ (M):

Herr talman! Under alldeles för lång tid tilläts den grova brottsligheten växa sig allt starkare i Sverige. Gängen blev fler och våldet grövre, och under det mörka rekordåret 2022 hade vi mer än en skjutning om dagen.

Den moderatledda regeringen har därför lagt om rättspolitik i grunden, från att tidigare ha haft fokus på gärningsmannen till att nu ha fokus på brottsoffren och på samhällets behov av skydd. Planen är tydlig: att slå mot det grova våldet, strypa den kriminella ekonomin och bryta nyrekryteringen av barn och unga.

Herr talman! Detta uppfylls med konkret politik. Vi har gett polisen nya verktyg: preventiva tvångsmedel, säkerhetszoner och utökad kamera-bevakning. Vi river sekretesshinder så att myndigheter kan agera tillsammans, och vi slår mot den kriminella ekonomin genom utökade tvångsmedel, stärkta möjligheter att ta brottsvinster och nya strukturer mot bidragsbrott och penningtvätt.

Vi genomför nu den största reformen av straffrätten sedan brottsbalkens tillkomst. Vi skärper straffen för ett stort antal brott, vi ser till att hela straffskalan ska användas och vi avskaffar mängdrabatten. Vi gör det möjligt att döma gängkriminella till dubbla fängelsestraff, och vi skärper reglerna för villkorlig frigivning. Vi inför också säkerhetsförvaring så att de farligaste återfallsförbrytarna kan hållas inlåsta under lång tid.

Herr talman! Det här har redan gett resultat. Det dödliga våldet har halverats. Skjutningarna har minskat kraftigt – med 75 procent sedan 2022 – och fler grovt kriminella lagförs och hålls borta från våra gator.

Det får dock konsekvenser. När fler döms, och när fler döms till längre straff, krävs också fler platser inom Kriminalvården för att upprätthålla det här på ett rättssäkert sätt och med hög kvalitet så att man kan minska återfallen i brottslighet.

Vi måste vara ärliga; utbyggnaden av kriminalvården kom igång alldeles för sent. Under många år byggdes det för lite. Det finns stor anledning till självkritik för den tidigare socialdemokratiska regeringen, som inte fick igång byggandet.

Den här regeringen har tagit krafttag. Vi har redan fattat beslut om över 6 000 nya platser runt om i Sverige. Det byggs nytt, det byggs ut och det dubbelbeläggs. Kriminalvårdens budget har mer än fördubblats, och utbyggnaden sker redan nu i en takt som Sverige inte tidigare sett. Det räcker dock inte. Vi måste öka takten ännu mer om vi ska kunna göra detta på ett rättssäkert sätt.

Vi gör mer än att bara bygga. Vi har exempelvis tecknat avtal med Estland om att tillfälligt hyra 600 fängelseplatser på anstalten i Tartu. Genom att hyra platser utomlands kan vi avlasta kriminalvården här och nu.

Trots att mycket har gjorts är läget ansträngt. Beläggningen är hög, trycket ökar och en central utmaning är att det tar för lång tid att bygga nytt.

Det är här denna proposition kommer in och gör nytta. Vi gör så att det blir enklare att använda tidsbegränsade bygglov för anstalter och häkten. Detta innebär att kommuner även när behovet inte är tillfälligt kan säga ja till byggnation under förutsättning att det går att återställa platsen och att åtgärden i grunden uppfyller kraven för permanent bygglov.

Det är en viktig förändring, för i dag kan sådana bygglov ofta falla på att behovet inte anses vara tillfälligt. Nu öppnas i stället en möjlighet att komma igång tidigare och utan att behöva invänta en fullständig planprocess. Det gör att byggandet kan påbörjas snabbare, samtidigt som grundläggande krav på lämplighet och återställbarhet ligger fast.

Dessa tillstånd kan också gälla längre – upp till 20 år. Det ger Kriminalvården en rejäl möjlighet att på ett bra sätt använda tillfälliga lösningar samtidigt som permanenta anläggningar kan byggas ut i bakgrunden. Detta skapar stabilitet i planeringen och gör det möjligt att faktiskt investera i sådana lösningar i stället för att arbeta enbart kortsiktigt och med mindre effektiva alternativ.

Vi ger också regeringen ett bemyndigande att i ett akut läge besluta om tillfälliga undantag från plan- och bygglagen. Det handlar om att kunna förenkla eller tillfälligt frångå vissa krav på bygglov eller planprocesser för att snabbt kunna få fram nya platser där behovet är som allra störst. Detta ska användas när det finns en akut och påtaglig risk för allvarlig platsbrist som riskerar att sätta rättssäkerheten ur spel.

Detta är tidsbegränsat och ska vara proportionerligt, vilket också framgår tydligt. Det är alltså inte ett nytt normalläge. Det handlar om att skapa en nödvändig handlingsberedskap för att säkerställa att rättsstaten fungerar även i ett mycket pressat läge.

Herr talman! Under den här mandatperioden har vi flyttat fram positionerna i kampen mot kriminaliteten. Vi har skärpt straffen och gett rättsväsendet fler verktyg, och vi ser nu hur fler grovt kriminella lagförs och hålls borta från våra gator. Men vi måste också säkerställa att de som döms till fängelse kan avtjäna sina straff. Rättsstaten måste fungera hela vägen, inte bara fram till dom utan också till verkställighet.

Det är detta den här propositionen handlar om. Det berör inte bara en del av plan- och bygglagen, utan det här är en del av en helhet där vi ser till att de reformer vi genomför faktiskt fungerar i praktiken. Ytterst handlar det om något mycket större än bygglov och processer: Det handlar om att brott ska få konsekvenser, att brottsoffer ska få upprättelse och att lagar ska upprätthållas.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till propositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 april.)

§ 6 Ökade möjligheter till hemmaladdning av elfordon

Civilutskottets betänkande 2025/26:CU29

Ökade möjligheter till hemmaladdning av elfordon (prop. 2025/26:148) föredrogs.

Anf. 50 DENIS BEGIC (S):

Herr talman! Vi lever i en tid där det blir allt tydligare hur sårbara vi är. När priserna skenar och konflikter påverkar vår vardag inser vi att vårt beroende av olja inte bara är ett klimatproblem utan också ett säkerhetsproblem. Vi kan inte bygga vårt samhälle på att vara beroende av andra – av länder och regimer vi varken delar värderingar med eller kan påverka. Därför är elektrifieringen av transportsektorn inte bara en klimatfråga; det är också en fråga om självständighet och trygghet.

Herr talman! Mot den bakgrunden är det här förslaget viktigt. Ska fler kunna ställa om måste fler kunna ladda hemma eller i alla fall i närheten av hemmet. Det är där bilen oftast står, och det är där vardagen behöver fungera. Därför välkomnar vi socialdemokrater regeringens förslag, för det är ett steg i rätt riktning.

Förslaget innebär att hyresgäster och bostadsrättsinnehavare i vissa fall får rätt att begära installation av en laddningspunkt vid sin parkeringsplats. Det är bra och tar bort i alla fall ett hinder. Men det är också viktigt att prata om hur förslaget faktiskt är utformat. Det är nämligen den boende

själv som ska stå för kostnaden – inte fastighetsägaren och inte staten utan antingen hyresgästen eller bostadsrättsinnehavaren.

Det är här vi socialdemokrater ser att det finns frågor som måste tas på allvar, för vad innebär detta i praktiken? Som hyresgäst ska man alltså investera i en fastighet som man inte äger. Man betalar då för något som blir kvar när man flyttar, och man tar en ekonomisk risk som alla inte har möjlighet att ta. För många hushåll är detta inte självklart, och för många är det inte ens möjligt.

Herr talman! Vi har därför valt att lämna ett särskilt yttrande. Vi säger ja till förslaget, för det behövs. Men vi är också tydliga med att det finns risker. Även hyresgäster kommer att behöva ställa om, och även de ska kunna köra elbil. Även de ska kunna vara en del av omställningen. Därför måste vi se till att förutsättningarna finns i praktiken, för annars riskerar vi att få en omställning som går snabbt för vissa men väldigt långsamt för andra.

Här finns det konkreta risker. Möjligheten finns på papper, men används den verkligen i verkligheten? Risken är att människor avstår därför att kostnaden är för hög eller osäkerheten för stor, och då riskerar reformen att inte få den effekt som man hade tänkt från början. Vi ser dock detta som ett nödvändigt steg, och därför skriver vi i vårt särskilda yttrande att vi kommer att följa utvecklingen noga. Kommer hyresgästerna att använda möjligheten? Kommer installationerna att ske, eller blir tröskeln för hög? Det är avgörande frågor, herr talman.

Vi ser också positivt på att regeringen aviserat att man avser att återkomma när det gäller samfälligheter och gemensamma parkeringslösningar. Det är viktigt, för omställningen måste omfatta fler boendeformer. Men här och nu behandlar vi just det här förslaget, och vår hållning är helt enkelt att detta är ett nödvändigt steg framåt. Vi ser dock att det inte är hela lösningen. En rättvis omställning handlar inte bara om teknik; det handlar om att människor faktiskt får möjlighet att vara med och ställa om.

Anf. 51 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för inlägget!

Jag ska först komma med en bekännelse här i talarstolen: Jag älskar bilen. Jag tycker att det är en helt fantastisk uppfinning. Tänk om vi inte hade bilar, herr talman! Tänk om det var så att vi var beroende av enbart kollektivtrafik så att vi inte kunde bestämma när vi ska åka, hur vi ska åka och med vem vi ska åka. Bilen är fantastisk, och till skillnad från de fyra röda partierna älskar vi moderater bilar. Vi tycker att det är en otroligt bra uppfinning.

Herr talman! Det här kommer att bli ett bilval, inte minst efter att Miljöpartiet i morse gick ut väldigt kraftfullt i TV4 och talade om att de kommer att chockhöja skatten på drivmedel om de får möjlighet. Det stämmer också med hur man röstade: Vänstern och Miljöpartiet röstade nej till den skattesänkning som nu kommer – på fredag, faktiskt. Då sänker vi skatten på drivmedel till EU:s lägstanivå.

Herr talman! Omställningen till elbilar går väldigt fort. Faktum är att Motorbranschens Riksförbund har en nyhet på sin hemsida om att det redan i slutet av den här månaden, det vill säga nu, säljs fler elbilar än bensin- och dieslbilar om man även tittar på begagnatmarknaden. Det är otroligt bra, och det är väldigt bra att vi nu får till det här med laddningen.

Det jag skulle vilja fråga Socialdemokraterna är dock följande. I *Agenda* i söndags försökte programledaren verkligen få ur Miljöpartiet hur mycket en liter diesel ska kosta. Är det 33 kronor, som är den summa som Finansdepartementets opolitiska tjänstemän har räknat fram? Är det 40 kronor, eller är det 50 kronor? Vad är det Socialdemokraterna vill på det här området? Det handlar om 5,5 miljoner bilister. Ungefär en halv miljon kör elbil och berörs inte av den här frågan, men det finns 5 miljoner bilister till som vill veta vad en liter diesel ska kosta om olyckan är framme och de fyra röda partierna vinner valet i höst.

Anf. 52 DENIS BEGIC (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Lars Beckman! Först och främst: Jag kommer inte att svara för Miljöpartiets räkning, för jag är inte miljöpartist. Du får gärna begära replik på Miljöpartiet i den här frågan om du vill veta vad de anser att priset ska vara.

Det jag sagt hittills är att det är otroligt viktigt med omställningen till el. Ledamoten Beckman redovisade att det helt plötsligt säljs mer elbilar än tidigare. Anledningen till det är inte regeringens sätt att premiera dem som faktiskt vill ställa om, utan anledningen är världsläget – att det är krig i Mellanöstern, att allting blir dyrare och att vi är beroende av andra stater snarare än har egna möjligheter att faktiskt kontrollera vad vi för in i landet.

Att göra en omställning och se till att människor i Sverige kan köpa och ställa om till elbil är alltså otroligt viktigt, men det är framför allt världsläget som nu tvingar människor i Sverige att ställa om. Jag tycker att det är beklagligt att det inte kommer mer stimulans från regeringen för att människor lättare ska kunna ställa om. Det finns massor med förslag på hur det skulle kunna göras.

Jag vet inte vad Miljöpartiet kommer att ha för dieselpriiser – det har jag ingen aning om – men jag vet att vi kommer att göra allt för att se till att svenska folket får en rättvis omställning oavsett om man åker kollektivtrafik eller har en bil.

Anf. 53 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Jag förstår att ledamoten inte har sett SVT Nyheter; jag vet inte om socialdemokrater ser på SVT. För tre timmar sedan kom en väldigt bra nyhet: Erik kunde nyttja den nya elbilspremien. Han säger att det är den bästa bilaffär han har gjort. Eriks elbil kostar honom bara 200 kronor i månaden. Vi visste ju redan att regeringen gör bra saker för svenska folket.

Jag måste notera att ledamoten från Socialdemokraterna pratade i två minuter utan att svara på min enkla fråga: Vad vill Socialdemokraterna att drivmedlet ska kosta efter valet? Jag förstår att man vill ta avstånd från Miljöpartiet; det vill alla partier här i riksdagen göra. Jag förstår också att man vill ta avstånd från Vänsterpartiet, för även det vill alla partier göra. Men Socialdemokraterna måste ju ha en egen idé om vad drivmedlet ska kosta.

Vi hjälper till med elomställningen. Precis som SVT Jönköping berättade i dag kunde Erik få en begagnad elbil för 200 kronor i månaden. Han bor på landsbygden och utnyttjar elbilspremien. Det är precis så systemet är tänkt att fungera.

Det finns dock fem miljoner bilister kvar, herr talman. De vill naturligtvis veta vad en liter diesel ska kosta om Socialdemokraterna får bestämma. Allt annat lika skulle priset vid pump i dag vara 10 kronor högre, har Finansdepartementets opolitiska tjänstemän räknat ut. Nu säger Daniel Helldén att det ska vara ännu dyrare än 10 kronor mer vid pump. Det är klart att väljarna förtjänar att få ett besked.

Ledamoten står här i Sveriges riksdag, och vi har ett val framför oss. Det är väl lämpligt att även Socialdemokraterna sätter ned foten och berättar vad en liter drivmedel ska kosta.

Det är för övrigt bra att vi är överens om att underlätta även för dem som bor i hyresrätt att skaffa elstolpar.

Anf. 54 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Det kom en liten elstolpe på slutet. Jag får påminna om att ämnet för debatten är ökade möjligheter till hemladdning av elfordon – inte dieselpriser.

Anf. 55 DENIS BEGIC (S) replik:

Herr talman! För mig känns det märkligt att inte svara. Det handlar ju om laddning med pump. Jag förstår att ledamoten Beckman vill ha ett annat slags debatt om fordon och om huruvida man ska ladda dem eller inte. Han vill gärna ha en debatt som handlar om huruvida vi är emot bilisterna eller inte.

För ledamoten handlar det om att diskutera huruvida vi ska fortsätta att vara beroende av oljestater som hela tiden tvingar svenska folket att betala mer. Ledamoten Beckman har röstat för det. Det kan handla om kriget i Iran eller om rysk olja, Putinolja eller någon annan olja. Jag vet att Moderaternas sätt att hantera de här frågorna alltid bygger på att det ska vara billigare vid pump genom att vi köper från korrupta stater, inte på att vi ska ställa om så att svenska folket kan ladda sina bilar hemma.

Vi vill först och främst ställa om för att inte vara beroende av schejker, Putin eller andra. För mig kommer svaret alltid att vara enkelt: Sverige ska inte vara beroende av korrupta stater. Vi ska se till att svenska medborgare kan ladda hemma. De ska också kunna ställa om. De ska inte behöva stå vid en pump.

Vi fick precis reda på att det kan bli så att ransonering införs i Sverige. Detta beror på just det som ledamoten talade om. Det handlar om att man tillåter att andra tjänar pengar på svenska medborgare.

Anf. 56 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Sverige behöver en energipolitik och en transportpolitik som gör det enklare för människor att leva klimatsmart oavsett boendeform – oavsett om man bor i villa, bostadsrätt eller hyresrätt. Elektrifieringen av transportsektorn är avgörande för att vi ska nå klimatmålen, stärka den svenska konkurrenskraften och minska beroendet av fossila drivmedel. Med det beroende som vi ser i dag riskerar vi ransonering. Det är vansinne att fortsätta med den politik som regeringen har fört.

Omställningen får dock inte bli ett projekt bara för dem med egen garageuppfart. I dag sker 80–90 procent av all elbilsladdning i eller nära hemmet, helt enkelt därför att det är mest ekonomiskt. Samtidigt saknar

många människor som bor i lägenhet rimliga möjligheter att ladda sin bil. Det skapar en tydlig orättvisa i omställningen.

Regeringens proposition om ökade möjligheter till hemmaladdning är ett steg i rätt riktning. Vi välkomnar de åtgärder som regeringen föreslår, som stärker den enskildes rätt att ladda vid bostaden. Dessa åtgärder räcker dock inte.

Den lagstiftning som man nu lägger fram är otydlig och skapar stora osäkerheter. Om ansvar och kostnad läggs på den enskilde är risken stor att fastighetsägare avvaktar och låter de boende ta kostnaden. När regeringen sedan inte tydliggör vem som faktiskt äger installationen blir det ännu knepigare. Vad händer om jag flyttar? Äger jag installationen? Kan jag ta den med mig, eller har den blivit fastighetsägarens? Är det rimligt att jag då får ersättning, och hur stor ska den i så fall vara?

Frågorna är många, men regeringens svar är få. Det duger inte i så viktiga frågor som elektrifieringen av transportsektorn. Därför yrkar jag bifall till reservation 1 i betänkandet.

För att elektrifieringen ska demokratiseras på riktigt krävs en bredare reformagenda.

För det första vill vi stärka laddningsrätten ytterligare. Bostadsrättsinnehavare och hyresgäster ska inte behöva fastna i långdragna processer eller få godtyckliga nej. Regelverket ska vara enkelt och rättssäkert och utgå från individens möjlighet att bekosta sin egen laddpunkt där det är praktiskt möjligt. Fastighetsägaren ska ta investeringen, och kostnaden ska sedan betalas tillbaka över tid av den som nyttjar laddplatsen. På så vis blir det också väldigt enkelt att veta vem som äger det hela, vem som ska drifva det hela, vem som ansvarar för saker och ting när man flyttar och vem som över tid tar kostnaden. Det är inte konstigare än att göra andra uppgraderingar i en lägenhet. Man får en bättre standard och betalar för det över tid – inte direkt.

För det andra måste man skapa ekonomiska incitament som gör att ett större antal flerbostadshus installerar laddplatser. Man måste säkra stödet till bostadsrättsföreningar och hyresvärdar för att gemensam laddinfrastruktur ska komma på plats. Man måste också underlätta smart lastbalansering för att hålla nere kostnaderna.

För det tredje vill vi möjliggöra energigemenskaper. Boende i flerbostadshus ska på ett enkelt sätt kunna dela lokal solel, kombinera laddning med gemensam energiproduktion och investera tillsammans i ladd- och energisystem. Samfälligheter ska självfallet kunna installera laddstolpar utan ny förrättning hos Lantmäteriet. För mig är det superenkelt: Laddning är i dag en del av parkeringen. Det här stärker både elnätet och hushållens ekonomi.

För det fjärde vill vi utveckla laddningen där människor faktiskt bor. Vi vill se fler laddplatser på boendeparkeringar och gatuparkeringar. Man bör se till att belysningsnätet används till normalladdning. Man bör tydliggöra kraven på laddförberedelse vid nyproduktion och större renoveringar och se till att få fler kvartersnära publika normalladdare.

För det femte vill vi främja teknikutvecklingen. Vi ser utmaningarna i elsystemet, men de går att överbrygga. Det går till och med att stärka systemet om man gör det på rätt sätt. Med smart laddning, vehicle to grid, batterilagring och lokal flexibilitet stärker vi systemet samtidigt som vi investerar i det.

Sverige kan och ska ligga i framkant. Centerpartiets linje är tydlig: Omställningen ska vara möjlig i hela landet och för alla boendeformer. Elektrifiering är inte ett klass- eller boendeprivilegium. Vi behöver mer frihet, mindre krångel, fler investeringar och större lokal energimakt. Det ska vara lika enkelt att köra och ladda en elbil för någon som bor i lägenhet som det är för någon som bor i villa. Vi behöver en klimatomställning i Sverige som skapar tillväxt och rättvisa och som sänker utsläppen. Sverige kan mer.

Anf. 57 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Rickard Nordin för ett engagerat inlägg. Jag ska ge samma bekännelse till Centerpartiet som jag gjorde till Socialdemokraterna. Vi moderater älskar bilen. Vi älskar mobilitet. Vi tycker att det är helt fantastiskt att de som inte bor nära tunnelbanan i Stockholm har möjlighet att resa när de vill, hur de vill och med vem de vill. Jag beklagar att ni i Centerpartiet har anslutit er till en bilfientlig linje. Det tycker jag är olyckligt. Det drabbar inte minst era väljare, till exempel i Hälsingland, där ni tidigare hade ett starkt väljarstöd.

Herr talman! Jag förstår att ledamoten Rickard Nordin inte har koll på kommunfullmäktige i Gävle, men där har vi haft stentuffa debatter om varför Gavlegårdarna, det kommunala bostadsbolaget, som är helt dominerande på marknaden, inte ville bygga laddstolpar. Om man bor i någon av Gavlegårdarnas lägenheter i Gävle, hur ska man då kunna ha elbil? Man kan ju inte ladda den. Det är det vi tar ett stort steg på väg mot att lösa nu. I debatterna i kommunfullmäktige i Gävle – ledamoten från Sverigedemokraterna har hört dem – har Centerpartiet gått upp och sagt: Nej, våra hyresgäster har ju inte bil, så de behöver ingen laddning. Då blir frågan: hönan eller ägget?

Jag skulle vilja fråga: Varför har man inte gjort mer tidigare? Vi moderater har drivit den här frågan i åtminstone tio år och sagt: Ska vi kunna elektrifiera måste även hyresgäster kunna ladda bilen – det är oerhört viktigt. Det är min ena fråga.

Sedan vill jag ställa samma fråga igen. En halv miljon har elbil. Fem miljoner bilister har inte elbil. Hur högt dieselpriis vill ni i Centerpartiet ha om olyckan är framme och ni bildar regering med Miljöpartiet?

Anf. 58 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Först får Lars Beckman ta och tvätta öronen, eftersom talmannen i föregående replikskifte sa åt ledamoten att inte prata om något annat än just hemmaladdning av elbilar. Det är det jag tänker hålla mig till, för det är det som den här debatten handlar om. Ska vi prata om annat är Lars Beckman välkommen till klimatdebatterna, exempelvis i miljö- och jordbruksutskottet. Där kan vi mycket väl diskutera vansinnet i att vara beroende av fossil olja och diesel från Ryssland och andra, något som vi ser konsekvenserna av just nu.

När det gäller kommunfullmäktige i Gävle tycker jag att Lars Beckman ska ta diskussionen i Gävle. Det är ju hans hemkommun. Om han däremot vill ha lite inspiration kan han komma till Göteborg, där det kommunala bostadsbolaget garanterar en rätt att sätta upp en laddstolpe för alla som vill.

Om Lars Beckman på riktigt vill göra skillnad borde han ändra den lagstiftning som man nu lägger fram förslag om och som tvingar de boende att betala kostnaden för laddstolpen. Det riskerar att göra fastighetsägare extremt passiva. Det gör det också dyrare för den som vill ha en egen laddstolpe och gör att man i praktiken är rättslös den dag man flyttar. Då har man gjort en investering som man inte kan ta med sig.

Om man har drivit saker och ting i tio år är det uppenbarligen så att man inte har fått igenom någonting. Det var inte så att Moderaterna drev det här när vi satt tillsammans i Alliansen. Jag var själv med och diskuterade de sakerna då. Under förra mandatperioden, då vi hade januariavtalet, drev Moderaterna definitivt inte den här typen av politik. Då satt jag själv och förhandlade med de rödgröna partierna och Liberalerna. Det var inte så att Moderaterna drev på för den här typen av reformer i kammaren då. Det var snarare tvärtom. Vi i Centerpartiet har dock drivit på för en mängd olika lösningar, såsom smart laddning, vehicle-to-grid och flexibilitet.

Politiken för att få fler elbilar på plats har helt saknats den här mandatperioden. Det har vidtagits en mängd olika åtgärder, såsom en skrotningspremie, men de har inte fungerat. Nu kom det en liten elbilspremie på slutet. Den är bra, men alldeles för komplicerad. Säg mig, Lars Beckman: Är inte den som bor i Vadstena eller Boden tillräckligt mycket bilbehövande för att få elbilstöd och kunna ladda sin bil hemma?

Anf. 59 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Först vägrar Socialdemokraterna säga vad en liter diesel ska kosta efter valet. Nu vägrar Centerpartiet säga vad en liter diesel ska kosta. Man hatar alltså bilar, och det är olyckligt. En sak som Centerpartiet inte pratar om, fru talman, är nämligen varifrån elen ska komma när man ska elektrifiera bilparken.

Fru talman! Jag satt i kammaren när man med en rösts övervikt lade ned väl fungerande kärnkraft. Det var till och med så att Centerpartiets ledamöter applåderade. Jag är inte säker på att företagen, villaägarna och de som ska ladda sina elbilar applåderar i dag. Men även då kunde man se konsekvenserna av att vi hade effektbrist och elbrist; det triggade upp elpriserna.

Jag är glad att Centerpartiet i alla fall – till skillnad från när man satt i knät på Socialdemokraterna – nu ser att regeringen tar frågan om elektrifiering på allvar. Då börjar man naturligtvis med frågan om att det måste finnas el. Vi ska se till att det byggs kärnkraft igen. Nu underlättar vi för dem som bor i bostadsrätt och hyresrätt, till exempel i Gävle, där Gavlegårdarna har vägrat säkerställa att det sätts upp laddstolpar. Nu finns det en lagstiftning som gör det möjligt att kräva en laddstolpe. Det är det som är skillnaden. Den här lagstiftningen ska bara användas i de fall där man inte kommer överens med fastighetsägaren eller där fastighetsägaren inte vill, till exempel Gavlegårdarna i Gävle.

Fru talman! Vi ger Centerpartiet en möjlighet till att svara på frågan: Vad ska en liter diesel kosta om olyckan är framme och ni sätter er i regering med Miljöpartiet?

Anf. 60 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Lars Beckman är nog desinformationens mästare i den här kammaren. Han klarar inte av att svara på vem som ska betala för det lag-

förslag som han själv talar för. Han pratar däremot gärna om kärnkraft och reaktorer som skulle ha lagts ned enligt Vattenfall självt. Styrelseordföranden säger att det blev politiskt i efterhand när beslutet redan var fattade.

Lars Beckman pratar om att det inte finns el för att ladda elbilar. Men vi vet att elexporten, som den var förra året, kan elektrifiera hela personbilsflottan två gånger om. Han pratar om att det inte finns effekt. Det här är dumheter. Titta på valfritt scenario från Energimyndigheten, Svenska kraftnät, Chalmers eller KTH! Detta är inte ett problem, och det är bara dumheter att stå i riksdagen och påstå något annat. Det här är bara ett sätt att försena och försämma omställningen. Man gör det dyrare för svenska bilister. Putin skrattar hela vägen till banken när man fortsätter att gynna hans krigskassa med fossil olja och gas, som Europa fortsätter att importera.

Lars Beckman och Moderaterna borde skämmas som fortsätter att driva den här politiken, för detta är ett säkerhetspolitiskt hot mot Sverige. Man klarar inte heller av att föra en vettig debatt i Sveriges riksdag utan fastnar i en massa andra saker.

Det jag ville ha svar på är: Vem betalar i förlängningen när jag vid min bostadsrätt sätter upp en laddstolpe på egen bekostnad? Får jag ta med mig den när jag flyttar därifrån? Det är det som det här lagförslaget handlar om. Men Lars Beckman klarar inte av att svara på det, trots att han företräder regeringspartierna.

Det här är dåligt. Det är klen och ynkligt att hålla på med desinformation, fake news och annat skitsnack. Det duger inte. Det är inte värdigt Sveriges riksdag. Lars Beckman borde komma tillbaka och redogöra för de verkliga sakerna.

(Applåder)

Anf. 61 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! Möjligheten att köra elbil behöver bra förutsättningar. Jag tror att vi alla delar den inställningen. Utbyggnaden av elektrifieringen av landet och fordonsflottan är en viktig och avgörande punkt. Vi behöver bredda möjligheten att använda denna driftsform. Det behövs enklare och billigare laddning. Faktum är man i dag som hyresgäst eller bostadsrättsägare inte kan kräva att få en laddstolpe uppställd. Det möjliggör vi i dag med den här lagstiftningen.

Bakgrunden till det här är ett EU-direktiv. Det blir sällan bra när EU ska lägga sig i medlemsstaternas sätt att hantera den nationella politiken. Goda förutsättningar för elektrifiering av landet skapar vi allra bäst själva.

I dagens diskussion om hur det här lagförslaget hanterats har vi lite olika ingångar. Miljöpartiet och Socialdemokraterna anser att fastighetsägarna ska betala för laddstolpen. Jag är inne på att vi ska undvika en kollektiv avgift. De som inte har någon bil som behöver laddning ska inte i slutändan indirekt behöva vara med och betala avgiften.

Är det rimligt att en hyresgäst eller bostadsrättsägare ska kunna kräva en gratis egen laddplats? Nej, jag tycker inte det. EU-direktivet forcerade dock fram det här lagförslaget. Jag tror att vi kunde ha hittat många andra bra lösningar i sammanhanget. Vi kunde ha haft en form av gemensam laddinfrastruktur i våra bostadsrättsområden. Men lösningen är inte att kollektivet ska betala för det utan att den enskilde ska betala.

Trots allt är det i slutändan så att den som äger en elbil får väldigt goda praktiska förutsättningar med en egen laddstolpe. Det ger god tidsvinning, och hemmaladdning är billigare. Det finns alltså många fördelar med det här lagförslaget. Därför tycker jag att det är rimligt att kostnaden inte är kollektiv utan enskild.

Med EU-direktiv som kommer in och detaljstyr på det här sättet blir det sällan bra. Men utifrån förutsättningarna anser jag att lagförslaget är det bästa som vi kan komma fram till. Med andra förutsättningar, utan överstatlig påverkan i den här frågan, hade vi nog kunnat diskutera saken på en helt annan nivå.

Anf. 62 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman, ledamöter!

Hushållen har i dag höga kostnader. Det är verkligen en kostnadskris. Det är viktigt att alla har möjlighet att vara en del av klimatomställningen. Därför har Miljöpartiet som vallöfte att alla ska ha råd att köra elbil. Det är också väldigt viktigt att laddinfrastrukturen blir tillgänglig för fler. Det måste finnas goda möjligheter att ladda hemma.

Tidöregeringen har under flera år slagit undan benen för elektrifieringen av fordonsflottan. Försäljningen av laddbara fordon i Sverige har också bromsat in. Tempot i dag är enligt alla bedömare för lågt för att Sverige ska kunna klara klimatmålen till 2030. Det behöver vi ändra på. Vi kan konstatera att det numera är EU-krav som driver svensk klimatpolitik. Det finns inte mycket annat.

Fru talman! Det är en farlig väg att gå, eftersom klimatpolitik är säkerhetspolitik. Vi är i ett fossilberoende. Det är till och med tal om ransoneringsring. Det behöver vi komma bort från. Vi kan inte vara beroende av oljestater och av skurkstater.

Lagförslaget på bordet kommer från EU, och det ska underlätta för hemmaladdning. Men regeringen föreslår att det är de boende själva som ska bekosta investeringen i en laddplats.

Jag ser en tydlig risk med att det här kommer göra fastighetsägare mer bakåtlutade när det gäller att bygga ut laddinfrastruktur. Med regeringens förslag får de incitament att vänta på att boende ska ställa frågan, eftersom det då är de boende som får betala för installationen.

Först tvärbromsade regeringen försäljningen av laddbara fordon. Nu skapar regeringen nya osäkerheter – den här gången gällande utbyggnaden av hemmaladdning.

En rättvis klimatomställning kräver att enskilda individer som vill ställa om ska kunna göra det. Därför tycker vi i Miljöpartiet att investeringskostnaden för laddinfrastruktur ska ligga på fastighetsägaren och inte av enskilda boende. Driften däremot, alltså när man laddar sin bil, är det såklart rimligt att den boende betalar.

Den bostadsrättsförening eller hyresvärd som bygger laddinfrastruktur gör en långsiktig investering genom en värdehöjande åtgärd, något som en hyresgäst eller bostadsrättsinnehavare inte kan dra nytta av om hen flyttar. Värdet stannar kvar i fastigheten och i föreningen.

Dessutom kan fastighetsägaren ansöka om pengar från Klimatklivet för investeringen. Det är en möjlighet som den boende inte har. Genom det kan fastighetsägaren få upp till halva kostnaden betald genom den reform som Miljöpartiet tidigare drev igenom i regering.

Fastighetsägare kan också planera långsiktigt och med ett helhetsperspektiv som enskilda boende inte kan ha när det gäller investeringar i fastigheten. En fastighetsägare kan till exempel förbereda infrastruktur för framtida hyresgäster eller bostadsrättshavare. Det är en kostnad som ett enskilt hushåll inte ska och i många fall inte har möjlighet att bära. Det blir större risk för suboptimeringar att lägga investeringen i knät på den boende.

Vi tycker också att möjlighet till hemmaladdning ska gälla för parkeringsplatser som är gemensamhetsanläggningar och delas mellan två eller flera bostadsrättsföreningar. På så sätt omfattas alla bostadsrättsföreningar av de nya reglerna. Sådana gemensamma parkeringslösningar är vanliga.

Fru talman! Som jag sa i början av anförandet: Tidöregeringen har under flera år slagit undan benen för elektrifieringen av fordonsflottan. Försäljningen av laddbara fordon i Sverige har bromsat in.

Nu försvårar regeringen ännu mer genom att lägga notan för investering i en laddplats i knät på den boende, som kanske inte ens kommer att bo kvar i fastigheten och därmed inte kan ta del av värdehöjningen. Det är helt fel väg att gå.

Vi i Miljöpartiet vill på riktigt underlätta för människor att växla över till elbil – för vi älskar elbilar, Lars Beckman! – och minska Sveriges fossilberoende. Med det yrkar jag bifall till reservation 2.

Anf. 63 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Vi har tidigare i debatten i dag hört att Socialdemokraterna mer eller mindre tog avstånd från Miljöpartiet. Vi har hört hur Centerpartiet tog avstånd från Miljöpartiet. Nu är en representant för Miljöpartiet själv i talarstolen, fru talman. Då kan vi såklart passa på att fråga om Miljöpartiets politik.

Mina poänger med att ställa frågorna till Centern och Socialdemokraterna är att jag inte tror att Centern får 51 procent och att jag inte tror att Socialdemokraterna får 51 procent. Det är fyra partier som i så fall skulle bilda regering tillsammans.

Fru talman! I morse hörde vi Miljöpartiets språkrör Daniel Helldén vara väldigt tydlig i TV4: Det ska bli dyrare att köra bil i Sverige. Då ställer sig många frågan, precis som man gjorde i Agenda i söndags: Hur mycket dyrare ska det bli?

Här i Stockholm ser vi att man förutom att göra det dyrare att köra bil också gör det svårare. Det är ett elände att vara bilist i Stockholm. Nu såg jag att Miljöpartiet skulle försvåra ännu mer för bilisterna. Då spelar det ingen roll om du kör elbil eller bensinbil. Problemet är att du inte kan ta dig fram.

Jag skulle ändå vilja ställa en fråga till Miljöpartiet. Jag hörde glädjande nog att ni var för elbilar. Vad ska då elbilarna laddas med? Ni satt här och applåderade tillsammans med Centerpartiet och Socialdemokraterna när vi lade ned väl fungerande kärnkraft.

Det var ett beslut som blev närmast katastrofalt för näringslivet i Skåne och för hushållen som gick på knäna när de inte hade råd att betala elräkningarna. Det gjorde att Moderaterna och Tidöpartierna fick betala ut elstöd till svenska folket.

Man ska ha råd att tanka bilen oavsett om det är med el eller bensin, och det måste finnas el i eluttaget. Jag skulle vilja fråga Amanda Palmstierna: Vad ska det kosta att köra bil i Miljöpartiets Sverige om olyckan är framme i höst?

Anf. 64 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Tack, Lars Beckman, för frågan!

Vi vill göra det billigare att köpa elbil, att köra elbil och att installera en laddplats hemma. Det vill vi göra billigare och inte dyrare. Här får Lars Beckman lyssna noggrannare på vad som faktiskt sägs och inte komma med falsk information.

När det gäller var elen ska komma ifrån vet ledamoten mycket väl att Sverige exporterar väldigt mycket el. Dessutom har Tidöregeringen gjort sitt bästa för att dra proppen ur arbetet med energieffektivisering.

Man lägger fram ett mål för energieffektivisering utan siffror och som ännu inte har någon uppföljning, och man har tagit bort väldigt många olika stöd för energieffektivisering som hade kunnat avlasta nätet ytterligare.

Jag tycker också att ledamoten Beckman blir svaret skyldig om hur ledamoten anser att vi ska minska fossilberoendet. Klimatpolitik är säkerhetspolitik. I stället för att gå in för att öka på bensinpopulismen, varför inte ta tillfället i akt och helt enkelt styra om till att det ska bli billigare att köra elbil och att ladda elbil?

Den fråga som vi egentligen debatterar i kammaren här i dag är: Varför vill regeringen att det är den boende som ska stå för investeringen av en laddplats i hemmet när det är en värdeökning som stannar kvar i fastigheten och som man inte kan ta med sig när man flyttar? Varför vill ledamoten göra det dyrare att köra och ladda elbil?

Anf. 65 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Finansdepartementets opolitiska tjänstemän har räknat ut att det givet allt annat lika skulle kosta 10 kronor mer för en liter diesel om ni satt i regeringen än vad priset nu är vid pump. Om det sedan blir 20 kronor dyrare eller 15 kronor dyrare per liter vägrar tyvärr era språkrör att svara på. Amanda Palmstierna hade nu chansen, och hon svarade inte heller på det.

Sedan blir det ganska annorlunda när man säger: Vi har elöverskott på sommaren när det blåser. Det har vi. Då har vi till och med minuspriser på el. Men det är inte det som är problemet. Jag måste också kunna ladda min bil i januari när det är 30 grader kallt. Det vet naturligtvis Miljöpartiet om.

Av ideologiska skäl är Centerpartiet och Miljöpartiet emot kärnkraft. Det kan man respektera. Problemet är bara att Socialdemokraterna tillåter er att föra den politiken, vilket är dåligt.

Fru talman! Jag ska ta det igen, och jag ska ta det högt, långsamt och tydligt: Enligt Motorbranschens Riksförbund kommer det nu att säljas fler elbilar, som är max tio år gamla, än bensinbilar. Det är bra. Omställningen underlättas. Detta ska naturligtvis ske på marknadsmässiga villkor och alltså inte tvingas fram genom politiska beslut.

Vi har tre bilar i vår familj, varav en elbil. Jag väljer gärna elbilen. Den går tyst, den är rolig att köra och vi har hemmaladdning. Det är det som vi med detta beslut nu ger alla möjlighet att få. Det gäller till exempel hyres-

gäster i Gavlegårdarna i Gävle, där Socialdemokraterna och Centern har vägrat installera laddstolpar. Det har gjorts att de som bor i det kommunala bostadsbolagets bestånd i Gävle har haft svårt att kunna ladda hemma.

Jag frågar Amanda Palmstierna återigen: Hur dyrt ska det vara att äga och köra en bensin- eller dieselbil i Miljöpartiets Sverige?

Anf. 66 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill återigen påminna om att debatten handlar om hemmaladdning av elfordon.

Anf. 67 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Tack för påminnelsen! Jag tycker att ledamoten Beckman skulle kunna lyssna på den. Han har genomgående tagit upp bensin och diesel i samtliga repliker här i kammaren, och det blir ganska tröttsamt. Ställ de frågorna till våra klimatpolitiska talespersoner i stället! De finns i kammaren och lyssnar i dag.

Jag tycker också att ledamoten skulle kunna läsa utrikesnyheterna lite bättre. Det pågår krig, och det inträffar händelser i omvärlden som påverkar prisbilden, vilket ledamoten egentligen är mycket väl medveten om. Men ta och läs nyheterna och grunna på det!

Det vi debatterar här i dag är varför regeringen vill att en boende ska stå för investeringskostnaden för en laddplats. Det är ju något som fastighetsägaren får som en värdeökning men som den boende inte kan ta med sig.

Vi i Miljöpartiet tycker att det ska vara billigare att köra elbil oavsett hur man bor – i villa, bostadsrätt eller hyresrätt – och oavsett var man bor – i norra Sverige, i Gävle eller i Norrtälje, där jag är uppvuxen. Det ska vara billigt att köra elbil, och det ska vara enkelt och billigt att ladda sin elbil. Det är det som frågan handlar om i dag.

Vi i Miljöpartiet tycker såklart att det är bra att man stärker boendes möjligheter att ladda hemma, men vi tycker också att det är fastighetsägaren och inte den boende som borde stå för investeringskostnaden.

Anf. 68 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag har sagt det i tidigare replikskiften, och jag säger det gärna igen: Vi moderater älskar bilen.

Tänk om bilen inte fanns och vi var beroende av annat! Låt oss säga att Miljöpartiet skulle få 51 procent av rösterna i Sverige. Då skulle bilen sannolikt försvinna, och vi skulle vara beroende av kollektivtrafik. Då skulle man alltså inte kunna välja när man vill åka, hur man vill åka och med vem man ska åka. Det är det som är så fantastiskt med bilen. Man kan alltså välja när man ska åka, vart man ska åka och med vem man ska åka.

Det handlar om hockeymorsan i Gävle som hjälper till så att vi får bli-vande hockeyproffs i Brynäs och om hantverkaren, elektrikern, veterinären och hemtjänstpersonalen som kör och hjälper våra äldre; det är väldigt många som använder bilen. Det är ett helt fantastiskt verktyg för att ta sig fram.

Fru talman! Jag tycker att det är olyckligt att så många från det röda blocket svartmålar bilen så fort de får en chans. Vi som bilar hit från Gävle ibland och försöker ta oss till riksdagens garage kan se konsekvenserna av hur Miljöpartiet agerar i Stockholm, där man ser till att människor knappt

kan ta sig fram. Där det tidigare tog 10 minuter för att ta sig in till riksdagens garage tar det nu 25–30 minuter trots att det knappt är någon trafik. Det är den politik som Miljöpartiet för, och det är den som man är stolt över. Men det är olyckligt att Socialdemokraterna tillåter detta.

Fru talman! Bilen är mer än ett fordon; den är en symbol för frihet, rörelse och möjligheter. Den tar oss dit vi vill när vi vill, oberoende av tidtabeller och avstånd. Genom bilen binds stad och landsbygd, arbete och fritid och människor och platser samman. Bilen gör det möjligt att upptäcka världen men också att få vardagen att fungera, som jag sa – att lämna barnen på dagis eller i skolan, handla, pendla och hälsa på nära och kära.

Mobilitet är grunden för ett levande samhälle. Utan det stannar utvecklingen. Bilen, fru talman, har varit en motor i ekonomisk tillväxt och social sammanhållning under lång tid. Den ger oss egen kontroll över vår tid och vår riktning.

Fru talman! Det är väldigt bra att vi med detta beslut ger även den som bor i en hyresrätt eller en bostadsrätt möjlighet att köpa en elbil och ladda den. Det har inte varit möjligt för alla tidigare. I Gävle, till exempel, har Gavlegårdarna sagt: Våra hyresgäster har inte bil, så vi är ointresserade av att stoppa in laddstolpar.

I normalfallet, fru talman, ska det här fungera. Men detta blir en skyddslagstiftning som innebär att den som bor i en hyresrätt där hyresvärden vägrar installera laddplats får möjlighet att kräva det. Precis som ledamoten Roger Hedlund sa är det då rimligt att den som får förmånen också betalar för det. Men det här är vad man kan kalla för en skyddslagstiftning; i normalfallet ska detta fungera väldigt bra i alla fall.

Fru talman! Jag har försökt fråga Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet vad en liter bensin eller diesel skulle kosta efter valet om olyckan är framme. Finansdepartementets opolitiska tjänstemän har räknat ut att det skulle bli minst 10 kronor mer per liter, allt annat lika. Daniel Helldén sa i morse på TV4 att han inte utesluter ett ännu högre pris.

Också jag har noterat att fru talmannen är lite irriterad över att jag tar upp denna fråga, och inte minst ledamoten från Centerpartiet löpte nästan amok i talarstolen. Men politik är en helhet, fru talman. Det kan vara så att en familj har både bensinbil, dieselbil och elbil, precis som vår familj – tre olika bilar och tre olika behov.

Även i en sådan här debatt hade partierna kunnat ha möjlighet att berätta vad de faktiskt vill och tycker. Det är valrörelse, fru talman! Partierna på oppositionens sida är ju jättestolta över att ni vill att en liter diesel ska kosta 33 kronor! Nu har ni möjlighet att berätta det för väljarna här så att de får reda på det ordentligt.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i civilutskottets betänkande 29 om ökade möjligheter till hemmaladdning av elfordon.

Anf. 69 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Lars Beckman har pratat om nästan allting utom just det lagförslag som vi i dag har uppe i kammaren.

Jag tänkte ge honom chansen att förtydliga ett antal saker som många undrar över. Låt oss anta att en person som bor i lägenhet nyttjar det nya lagförslaget och sätter upp en laddstolpe. Jag har ett par mycket enkla frågor till Lars Beckman.

För det första: Vem äger laddstolpen?

För det andra: Hur hanterar man elabonnemanget?

För det tredje: Var går gränsen för ägarskapet? Är det vid själva laddstolpen, om man nu äger laddstolpen, eller är det där ledningen ansluter till installationen?

För det fjärde: Om jag då äger allting, eftersom jag har betalat för det själv, får jag ta med mig det vid flytt?

Detta är enkla och rimliga frågor som den som vill nyttja det nya lagförslaget har rätt att få svar på. Kan Lars Beckman svara på dem?

Anf. 70 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Svaren framgår av propositionen, så den kan Rickard Nordin liksom alla andra läsa.

Om jag har fattat rätt är Centerpartiet för förslaget. Som jag sa i mitt anförande blir detta en skyddslagstiftning, för i normalfallet ska det fungera i alla fall. I den bostadsrättsförening där vi hade en bostadsrätt fattade alla ett gemensamt beslut om att installera laddstolpar i brf Grand. Man lade på en månadsavgift på hyran som gjorde att alla var med och betalade. Det var ett kollektivt beslut, för de flesta – eller i alla fall många – hade elbil.

Normalt sett brukar Centerpartiet vara för marknadsekonomi. Men i det här fallet verkar det som att Centerpartiet tycker att någon annan än den som använder laddstolpen ska betala. I exempelvis en bostadsrättsförening där det finns en enda elbil i garageområdet – varför ska de andra bostadsrättsinnehavarna betala för en laddstolpe där? Det är väl fullt rimligt att den som kräver en laddstolpe också betalar för den.

Anf. 71 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Jag har läst propositionen, men det verkar inte Lars Beckman ha gjort.

Svaren på mina frågor framgår alltså inte av propositionen. Det här är frågor som har ställts av remissinstanser, men svaren har inte blivit tydliggjorda.

Det vore därför väldigt bra om Lars Beckman kunde redogöra för svaren på de fyra frågorna: Vem äger laddstolpen? Hur hanterar man elnätsabonnemanget? Var går gränsen för installationen? Får man ta med sig installationen vid flytt? Det är mycket tydliga frågor från remissinstanser som inte har fått några svar. Det är jättebra på de platser där det faktiskt funkar – toppen! Det är så det ska vara.

Om Lars Beckman hade brytt sig om att lyssna på vårt förslag hade han vetat att det inte är att man ska smeta ut kostnaderna på alla andra hyresgäster. Det är att fastighetsägaren tar investeringen och sedan höjer hyran, precis som man gör vid en renovering med standardhöjning, så att den som nyttjar laddstolpen betalar tillbaka detta över tid. Det är inte något som någon annan får betala.

Det gör också att det blir enklare för den som får laddstolpen. Det blir enklare för fastighetsägaren, som inte har en massa andra elinstallationer som gäller för andra ägandeformer och kan ta in andra entreprenörer. Det blir mycket lättare att göra på det här sättet.

Återigen: Det vore bra om Lars Beckman kunde redogöra för vem som äger laddstolpen, hur abonnemanget ska hanteras, var gränsen går för ägandeskapet och om man får ta med sig installationen vid flytt eftersom man då har fått betala för den själv.
(Applåder)

Anf. 72 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Svaren framgår alltså av propositionen, så Rickard Nordin får läsa den en gång till.

Jag tycker ändå att det är positivt att Centerpartiet verkar tycka att det är bra med bilar. Det får man ändå vara glad över. Ni vill ju föra politik tillsammans med Miljöpartiet, och konsekvenserna av deras politik kan valfri väljare, till exempel en familj från Gävle som åker på semester i sommar, se inte minst här i Stockholm, fru talman. Det går knappt att ta sig fram. Förutom att man gör det svårt att ta sig fram tar man också bort parkeringsplatser. Det är ett effektivt sätt att trakassera bilister – oerhört olyckligt!

Men nu löser vi en viktig fråga för den som vill köpa elbil. Som jag sa sprids det desinformation här, inte minst från Miljöpartiets ledamot som sa att det inte säljs mycket elbilar. Det säljs alltså fler begagnade elbilar, upp till tio år gamla, i april än vad det säljs bensin- och dieslbilar, och det är väldigt bra. Nu kommer den som bor i lägenhet där man har en fastighetsvärd, till exempel Gavlegårdarna i Gävle, som vägrar att installera en laddstolpe att få den möjligheten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 april.)

§ 7 Riksrevisionens rapport om statens arbete med underlag och utvärdering inom det klimatpolitiska ramverket

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26: MJU20
Riksrevisionens rapport om statens arbete med underlag och utvärdering inom det klimatpolitiska ramverket (skr. 2025/26:122)
föredrogs.

Anf. 73 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Vi har i vårt särskilda yttrande varit tydliga: Kvaliteten i klimatredovisningarna måste bli bättre. Antaganden och osäkerheter måste redovisas öppet och transparent. Annars riskerar vi att fatta beslut på felaktiga grunder och i värsta fall underskatta vilka åtgärder som faktiskt krävs för att minska utsläppen.

Det finns ett tydligt förbättringsarbete för myndigheterna att göra. Det är väldigt bra att Riksrevisionen har gjort den här granskningen och pekat på de brister som finns.

När ganska stora osäkerheter ändå siffrsätts, vilket ofta sker i klimatsammanhang, finns det en stor risk att prognoser, scenarier eller vad man än kallar det framstår som väldigt mycket säkrare än vad de faktiskt är. Det krävs att de antaganden som görs verkligen är så bra som möjligt och

inte bygger på önsketänkande. Det krävs också att scenarierna presenteras på ett sätt som gör det lätt för mottagaren att se vad slutsatserna egentligen grundar sig på.

Här kan myndigheterna bli bättre, särskilt när de hänvisar till varandra. Som Riksrevisionen beskriver blir det annars lätt ett cirkelresonemang i slutändan.

Men sedan krävs det förstås också att Sveriges regering använder myndigheternas underlag på ett seriöst sätt. Här finns det tyvärr ännu mer att önska. Jag ska lyfta två korta exempel som vi socialdemokrater anser är så flagranta att vi har valt att KU-anmäla regeringen.

Regeringen valde under ganska lång tid att kommunicera att Sverige skulle nå klimatmålen utan att redovisa de beräkningar som detta grundade sig på. Sedan hävdade man att man utgick från ett slags huvudscenario, när det i själva verket visade sig finnas flera scenarier som visade på flera helt olika utfall. Regeringen hade helt enkelt valt det scenario som var mest gynnsamt för att föra fram den egna politiken, inte något som var mer sannolikt än de andra utan helt enkelt det som passade bäst.

Att tvärsäkert påstå att det kommer att bli på ett sätt trots att underlaget säger att det skulle kunna bli på ett helt annat är faktiskt att vilseleda svenska folket. Därför KU-anmälde min kollega Anna-Caren Säterberg regeringen för dessa uttalanden.

Statsministern har när han fått kritik för regeringens misslyckade klimatpolitik bestämt hävdad att utsläppen 2026 ändå kommer att vara lägre än 2022. Men regeringens egna prognoser visar i praktiken på oförändrade nivåer. När statsministern första gången påstod att utsläppen skulle vara lägre 2026 än 2022 hade han visserligen decimalerna – och de var många – lite på sin sida. Likväl var det ett helt oseriöst påstående eftersom de olika scenarierna i praktiken visade på exakt samma resultat 2026 som 2022.

Dessutom fortsatte han att hävda att utsläppen kommer att vara lägre 2026 än 2022 när det fanns uppdaterade siffror från Naturvårdsverket där decimalerna inte längre var på statsministerns sida. Då gick det från att vara helt oseriöst till att bli en ren lögn. Därför har jag KU-anmält statsministern för det uttalandet.

Fru talman! Alla utanför regeringens närmaste sfär är helt överens om att regeringen har misslyckats med det som Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna lovade svenska folket, nämligen att klara klimatmålen. Regeringen borde förstås stå för det och beskriva verkligheten som den är i stället för att siffertrixa eller rent av fara med osanning, så som jag har redovisat här i talarstolen.

När osäkerheter tonas ned, när alternativa scenarier inte redovisas och när marginalskillnader presenteras som tydliga förbättringar blir det offentliga samtalet helt verklighetsfrånvänt. Vi riskerar att få en klimatpolitik som bygger på rent önsketänkande eller falska scenarier.

Fru talman! Detta ärende handlar dock mest om myndigheternas underlag. Även här kan vi alltså se behovet av förbättringar. Därför betonar vi i vårt särskilda yttrande att klimatredovisningarna måste vara korrekta, transparenta och av hög kvalitet. Även om det inte skulle hindra regeringen att föra en dålig klimatpolitik skulle det i alla fall underlätta för granskande journalister och för oppositionen i dess arbete.

Prot. 2025/26:112
28 april

*Riksrevisionens
rapport om statens
arbete med underlag
och utvärdering inom
det klimatpolitiska
ramverket*

Riksrevisionen har alltså helt rätt i att myndigheternas arbete behöver förbättras. Utöver det krävs det dock en regering som tar klimatfrågan med alla dess dimensioner och svårigheter på allvar och också hanterar de scenarier som tas fram mer seriöst än vad den här regeringen har gjort.
(Applåder)

Anf. 74 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Sverige behöver en klimatpolitik som är långsiktig, trovärdig och förankrad i verkligheten. Klimatomställningen är inte ett särintresse; den är en nödvändighet för vårt lands konkurrenskraft och vår energisäkerhet och den är vårt ansvar gentemot kommande generationer.

Just därför är det allvarligt att regeringens politik på detta område präglas av motsägelser, överoptimistiska antaganden och en kommunikation som riskerar att vilseleda både svenska folket och näringslivet. Påståenden utan täckning, grafer som korrigeras, cherry-picking av scenarier och rena lögner är sådant den här regeringen sysslat med under mandatperioden.

Regeringen säger att klimatmålen ligger fast, men samtidigt genomför man reformer som kraftigt ökar utsläppen här och nu. Det fossila är det energislag som ökat mest under mandatperioden, genom helt medvetna beslut.

Samtidigt försöker regeringen ge intryck av att klimatpolitiken inte påverkas nämnvärt. Finansminister Elisabeth Svantesson påstår att vårändringsbudgeten sänker utsläppen, men några beräkningar för påståendet lägger man inte fram. Flera gånger har man dessutom påstått saker om oppositionens politik. Man hänvisar till beräkningar på Regeringskansliet, beräkningar som man sedan inte lämnar ut.

Det här håller inte. Det är oseriöst, antiintellektuellt och direkt farligt. I en värld av fake news, gaslighting och desinformation hade det varit hedervärt om det åtminstone gick att lita på regeringen. Var ärliga i stället. Säg att ni inte prioriterar klimatfrågan. Då hade vi kunnat debattera det – på riktigt. Vi hörde i en tidigare debatt Lars Beckman från Moderaterna ta detta ett steg längre än vad regeringen lyckats göra. Det är ovärdigt den svenska demokratin.

Att hävda att klimatmålen ska nås, samtidigt som man försvagar centrala styrmedel utan trovärdiga ersättningsåtgärder, skapar osäkerhet. Regeringen hävdar att man för en effektiv klimatpolitik. Det enda man effektivt har gjort är att montera ned de effektiva åtgärderna.

De beräkningar som presenterats bygger i hög grad på framtida tekniker, styrmedel som ännu inte finns på plats och antaganden om utsläppsminskningar som framstår som alltför optimistiska. Klimatpolitik bygger inte på önsketänkande eller politisk bokföring. Därför yrkar jag bifall till reservationen i betänkandet.

Centerpartiet delar uppfattningen att klimatpolitiken måste vara kostnadseffektiv och fungera i hela landet. Landsbygden, hushållen och företagen måste ges rimliga villkor i omställningen. Men lösningen är inte att backa från klimatansvaret. Lösningen är att reformera styrmedel så att de funkar bättre, samtidigt som utsläppen faktiskt minskar.

Vi behöver därför en politik som kombinerar realistiska klimatåtgärder med starkt konkurrenskraft. Vi har världsledande företag i Sverige. Utan en stark hemmamarknad flyttar företagen någon annanstans. Det är precis det som sker med den här regeringen. Vi har sett hur världsledande elflygstillverkare lämnar Sverige. Man får inte konkurrenskraftiga villkor. Vi ser hur utbyggnaden av biodrivmedelsproduktion har avstannat och skjutits på framtiden på grund av stoppade möjligheter.

Vi har en fantastisk potential för produktion av hållbara biodrivmedel, snabbare elektrifiering, bättre laddinfrastruktur och reformer som gör det möjligt för fler människor att producera och använda egen fossilfri energi.

Omställningen måste också demokratiseras. Det ska inte bara vara den som äger sitt eget hus som kan investera i solel, laddning eller energilagring. Vi har precis debatterat möjligheten och rätten att ha en laddplats hemma utan att behöva ta hela investeringskostnaden.

Centerpartiet vill göra det enklare för fler att bidra med energigemenskaper, bättre möjligheter till laddning i flerbostadshus, delad energianvändning och lokala lösningar som stärker både hushållens ekonomi och energisystemets robusthet. Det här är viktigt i en tid av osäkerhet, när auktoritära ledares morgonhumör kan påverka drivmedelspriset på eftermiddagen.

Det handlar också om trovärdighet. Sverige behöver en regering som är ärlig med konsekvenserna av sina beslut. Om utsläppen ökar ska det sägas. Om klimatmålen försvåras måste det erkännas. Och om nya styrmedel krävs ska de presenteras, inte med förhoppningar utan med realism.

Centerpartiet står för en klimatpolitik som tar ansvar både för klimatet och för människors vardag. Med vår politik får man mer i plånboken, samtidigt som utsläppen sänks. Det har riksdagens utredningstjänst – som är oberoende – räknat fram. De beräkningarna delar vi gärna med oss av.

Vi tror på innovation, teknikneutralitet, företagande och decentraliserad energiproduktion. Och vi tror också på politiskt ansvarstagande. Vi är beredda att ta vårt ansvar för den här politiken och för kommande generationer. Vi kan nå våra klimatmål. Men då kan vi inte säga en sak före valet, göra en andra sak efter valet och sedan påstå en tredje sak.

Sverige behöver helt uppenbart en ny regering. Vi behöver mindre symbolpolitik, mindre vilseledande retorik och betydligt mer konkret handling. Klimatomställningen genomförs inte på tomma löften, utan den kräver reformer som håller över tid, skapar investeringstrygghet och faktiskt minskar utsläppen. Sverige kan mer!

Anf. 75 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag, som sagt, en rapport från Riksrevisionen, som har granskat huruvida regeringen och de ansvariga myndigheterna har bedrivit ett effektivt arbete med att ta fram underlag och utvärderingar inom det klimatpolitiska ramverket. Det är alltså en ganska torr produkt som fokuserar på byråkratin kring olika scenarier.

Fokus har legat på att undersöka om de klimatredovisningar och klimathandlingsplaner som presenterats för riksdagen vilar på tillförlitlig och vetenskaplig grund. Granskningen har omfattat regeringens styrning, Naturvårdsverkets samordning av underlag, Energimyndighetens scenarioarbete samt Klimatpolitiska rådets lagstadgade utvärdering. Syftet med Riksrevisionens granskning har varit att säkerställa att beslutsfattare har

en korrekt bild av huruvida nuvarande politik räcker för att nå de uppsatta klimatmålen.

Riksrevisionen anser att det finns brister. Man konstaterar att underlagen inte är så säkra, och man tycker att det finns osäkerheter. Naturvårdsverkets underlag innehåller stora osäkerheter och tekniska antaganden. Det skulle i sin tur kunna riskera att skapa otillräcklig politik. Alla myndigheter gör inte på exakt samma sätt. Sedan gör Klimatpolitiska rådet inte något eget arbete med scenarierna eftersom de inte har resurserna.

Riksrevisionen rekommenderar att man ska utveckla arbetet. Men, fru talman, vi talar här om myndigheternas scenarier. De är inte prognoser, utan de är till sin form alldeles för osäkra för att kallas prognoser. De är alltså scenarier.

Vi kommer inte ifrån att utvecklingen på kort sikt är svår att förutspå. Det beror på externa faktorer, till exempel världskonjunktur, ellagstiftning, krig i Iran och inhemsk efterfrågan. Ska man ta fram ett scenario måste man alltid jobba med antaganden. Från Sverigedemokraternas sida är det önskvärt att myndigheterna fortsätter att utveckla sina arbetsmetoder. Att presentera femtielva olika scenarier som visar att utvecklingen kan bli precis hur som helst skulle däremot inte förbättra förutsättningarna för politiken. Det är således inte självklart att ännu fler scenarier, ännu fler kurvor och grafer och ännu mer pengar till Naturvårdsverket skulle förbättra möjligheterna för en regering att bedriva klimatpolitik.

Fru talman! Eftersom framtiden är oviss och eftersom det på kort sikt är ännu svårare att bedöma framtiden kommer grundproblemen alltid att finnas där. Lösningen är inte ännu mer pengar till Naturvårdsverket. Det kommer att finnas osäkerheter, och det är i grunden en politisk bedömning att värdera hur viktigt det är att hamna på en exakt utsläppsnivå.

Vill man försäkra sig om ett sådant utfall måste man ha stora säkerhetsmarginaler. Stora säkerhetsmarginaler i alla verksamheter kostar mycket pengar. Det blir då en politisk värdering huruvida man vill jobba för att överträffa det scenarierna visar att man ska hamna på eller för att nå det scenarierna visar. Säkerhetsmarginaler är inte heller gratis när det kommer till klimatpolitik.

Anf. 76 KATARINA LUHR (MP):

Fru talman! I augusti 2024 blev det en stor diskussion om regeringens så kallade gyllene lösning. Klimatministern och finansministern presenterade tillsammans på en presskonferens att Sverige skulle nå EU:s klimatmål till 2030 genom att regeringen igen skulle höja den redan kraftigt sänka reduktionsplikten från 6 procent till 10 procent. Här uppstod direkt en stor debatt om det verkligen skulle räcka för att nå klimatmålen.

Naturvårdsverket hade nämligen tagit fram flera scenarier, och regeringen hade valt det mest optimistiska. Så kan man absolut göra när man är politiker. Politik handlar ju om att välja. Det som var problematiskt var dock att klimatministern, när frågan kom på tal, vägrade att diskutera Naturvårdsverkets andra alternativ, nämligen det scenario som visade att vi också kunde hamna långt ifrån målet.

Regeringen vägrade också att lämna ut underlagen för hur man bedömt att målet skulle nås, och båda ministrarna använde ordet huvudscenario när det uppdagades att Naturvårdsverket faktiskt hade tagit fram två olika

scenarier. Klimatministern hävdade också att bara ett hade presenterats för henne.

Jag tycker att det här exemplet understryker vikten av att både Naturvårdsverket och regeringen behöver redovisa vad man har räknat på, varifrån man har fått sina siffror och varför man har valt ett visst scenario framför ett annat.

I dag visar alla bedömningar att den gyllene lösningen inte alls löste problemet. Vi beräknas inte nå klimatmålen till 2030. Det var sannolikt att Naturvårdsverkets andra bortvalda scenario var det mest korrekta.

Jag tycker att det här är ett bra exempel. Sverige har under den här mandatperioden ökat klimatutsläppen medan EU som helhet har minskat sina utsläpp. Vi har inte bidragit med den del som vi lovat. Det är viktigt att Sverige gör sin del av jobbet för att alla EU-länder tillsammans ska minska sina utsläpp i tillräcklig takt. Det är också därför som de länder som inte bidrar får böter.

Klimatpolitiska rådet lyfter i sin rapport upp att Sveriges böter om vi inte uppfyller vår del av arbetet och missar målen till år 2030 bedöms ligga mellan 8 och 40 miljarder kronor. Oavsett om man är intresserad av att minska klimatpåverkan eller inte är det viktigt för alla skattebetalare att veta om. Det är också viktigt att kunna ställa ansvariga regeringar till svars för de beslut som har fattats. Jag tycker alltså inte att det är en så torr produkt som SD tycker.

Fru talman! Enligt Sveriges klimatlag ska regeringens klimatpolitiska arbete vila på vetenskaplig grund och baseras på relevanta tekniska, sociala, ekonomiska och miljömässiga överväganden. Arbetet ska alltid utgå från det långsiktiga, tidsatta utsläppsmål som riksdagen har fastställt. Och regeringen ska sätta de övriga utsläppsmålsminskningsmål som behövs för att vi ska kunna nå det långsiktiga målet.

Riksrevisionen lyfter i sin rapport upp bristen på transparens och tydlighet i de underlag som används för klimatredovisningarna och klimat-handlingsplanerna. I rapporten uppmärksammas även en brist på redovisning av olika scenarier och vad som kan leda till det ena eller andra utfallet.

Jag vill understryka att klimatpolitik verkligen inte är enkel att sätta sig in i. Klimatberäkningar kan också vara ganska svår materia att sätta sig in i. Det innebär att Naturvårdsverket har en extremt viktig roll i fråga om att pedagogiskt kunna förklara för både politiker och medborgare vad olika beslut kan innebära och vilka osäkerheter som kan finnas i de olika underlag som tas fram. De underlag som finns behöver också göras tillgängliga för alla som själva behöver kunna göra sig en bild av om de politiska beslut som fattas verkar rimliga eller inte.

Riksrevisionen lyfter i sin rapport upp att det finns en risk att regeringen underskattat behovet av effektiva åtgärder för att minska utsläppen. För oss utomstående är det svårt att avgöra om det beror på att regeringen inte förstått Naturvårdsverkets underlag eller helt enkelt bara valt det bästa scenariot för att det var enklast och billigast. Därför instämmer jag helt i Riksrevisionens skrivningar om behovet av att regeringen tydligare redovisar vilka antaganden och osäkerheter som de varit medvetna om när de fattat de beslut som i dagsläget kraftigt försvårat möjligheterna att nå 2030-målen.

Prot. 2025/26:112
28 april

*Riksrevisionens
rapport om statens
arbete med underlag
och utvärdering inom
det klimatpolitiska
ramverket*

Av klimatlagens förarbete framgår det att regeringen är ansvarig för att se till att lagen följs och att Regeringskansliet och de statliga förvaltningsmyndigheterna ska vara centrala aktörer i regeringens arbete för att säkerställa detta.

Riksrevisionens kritik är viktig eftersom avgörande beslut som fattas baseras på underlagen. Och besluten handlar om att minska utsläppen, att nå klimatmålen och att följa EU-lagstiftningen. Besluten påverkar därmed Sveriges ekonomi och framtida utveckling. De underlag som ligger till grund för beslut om åtgärder behöver därför vara så tydliga och korrekta som möjligt. Och regeringen behöver kunna förstå dem för att kunna ta höjd för de osäkerheter som kan finnas i underlagen.

Därför är det av stor vikt att underlagen, oavsett vem som har tagit fram dem, är av högsta kvalitet och så nära verkligheten som möjligt. Vi vet att osäkerheter i både beräkningar och framtidsscenarioer behöver vara tydligt beskrivna, och beräkningsmodeller och antaganden behöver vara tydliga och transparenta.

Vi tycker att det är av stor vikt att arbetet med att ta fram träffsäkra underlag stärks ytterligare och att Naturvårdsverket också får de resurser som de behöver för att ta fram de bästa underlag de kan prestera. Det är också väldigt viktigt att osäkerheter och antaganden som finns och alltid kommer att finnas i beräkningar och framtidsscenarioer är tydliga, både i berörda myndigheters underlag och i regeringens klimatredovisningar och klimathandlingsplaner.

Fru talman! Klimatberäkningar är svåra att göra. De beror nämligen på många olika omvärldsfaktorer, som också kan förändras. Men underlagen behöver vara tydliga och korrekta, och de behöver visa vad som skulle kunna förändras. Och alla beslutsfattare behöver förstå vad det är man beslutar om.

Det är också viktigt att andra kan ta del av de underlag som Naturvårdsverket och andra myndigheter har och hur de har räknat men också hur regeringen har tagit till sig informationen och varför man gjort den bedömning man gjort. Det är någonting som både Riksrevisionen och vi tror behöver förbättras framåt, inte minst för att det ska vara tydligt för alla när det är politiken som har beslutat att inte göra tillräckligt.

Därför vill jag yrka bifall till vår reservation i betänkandet.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

Anf. 77 HELENA STORCKENFELDT (M):

Klimatpolitiken är en av vår tids viktigaste frågor. Men vi kommer inte att lyckas genom att ställa miljö mot ekonomi eller genom att göra människor fattigare och företag svagare. Tvärtom måste klimatpolitiken bygga på tillväxt, innovation och konkurrenskraft. Det är när företag investerar, ny teknik utvecklas och jobb skapas som utsläppen kan minska på riktigt och på ett hållbart sätt.

Sverige visar redan att detta är möjligt. Vi har i dag lägst utsläpp per capita i EU, och det är något att vara stolt över. Vi har lyckats förena höga klimatambitioner med tillväxt och ökat välbefinnande. Det betyder att Sverige inte bara är ett land som ställer krav; vi är ett land som går före och visar att omställningen fungerar i praktiken.

Just därför har Sverige en särskild roll att spela. När vi går före med fossilfri elproduktion, klimatsmarta industrier och tekniska lösningar samtidigt som vi bibehåller en god tillväxt visar vi vägen för andra länder. Vi visar att klimatomställningen inte behöver innebära minskat välbefinnande utan tvärtom kan skapa nya jobb och nya möjligheter.

Fru talman! EU är vår viktigaste klimatpolitiska plattform. Det är genom Europa vi kan skala upp de lösningar som fungerar. När Sverige driver på för ambitiösa och effektiva styrmedel, gemensamma spelregler och stärkt konkurrenskraft i EU får våra idéer genomslag på riktigt. Då kan europeiska företag växa, investeringar öka och utsläppen minska i hela vår union.

Det är också så vi stärker Europas position i världen. I en tid när USA och Kina konkurrerar hårt måste EU vara ledande i den gröna omställningen. Sverige ska vara den kraft som visar att klimatansvar och ekonomisk styrka går hand i hand.

Nu debatterar vi Riksrevisionens rapport om statens arbete med underlag och utvärdering inom det klimatpolitiska ramverket. Det är en viktig granskning. Klimatpolitiken måste vila på kunskap, fakta och gedigna analyser. Ska vi fatta rätt beslut krävs tillförlitliga underlag, tydliga uppföljningar och en redovisning som gör det möjligt att utvärdera vilka åtgärder som faktiskt fungerar.

Varje spenderad skattekrona för klimatet ska göra största möjliga nytta. Därför är det avgörande att vi vet vilka reformer som ger mest utsläppsminskning, vilka styrmedel som är mest kostnadseffektiva och hur olika beslut påverkar hushåll, företag och samhällsekonomi. Utan bra underlag riskerar resurser att användas fel, åtgärder att bli ineffektiva och förtroendet för politiken att minska.

Riksrevisionens granskning är viktig och bidrar till att vi kan fortsätta att utveckla arbetet med underlag och uppföljning inom klimatpolitiken. En seriös politik måste tåla att granskas, och som politiker bör vi hela tiden vara beredda att förbättra det som kan göras bättre. Det är trots allt det som är jobbet.

Arbetet med de årliga klimatreddovisningarna behöver också fortsätta att utvecklas. Det handlar i grunden om öppenhet och tydlighet. Medborgare, företag och vi här i riksdagen ska kunna följa utvecklingen och förstå

*Riksrevisionens
rapport om statens
arbete med underlag
och utvärdering inom
det klimatpolitiska
ramverket*

varför olika beslut fattas. Samtidigt måste vi vara ärliga med att prognoser och scenarier alltid innehåller osäkerheter. Framtida utsläpp påverkas av sådant som teknikutveckling, energipriser, konjunkturer, internationella beslut och hur människor trots allt väljer att agera. Därför finns det inga exakta facit.

Just därför är det viktigt att vara tydlig med vilka antaganden som görs, vilka osäkerheter som finns och hur resultaten kan förändras om förutsättningarna ändras. Det stärker kvaliteten i besluten, förbättrar uppföljningen och ökar förtroendet för klimatpolitiken.

Fru talman! Det här är kärnan i en moderat klimatpolitik: höga ambitioner men också ordning och reda, resultat före symboler, effektivitet före slöseri. Vi ska använda skattebetalarnas pengar ansvarsfullt och fokusera på de åtgärder som ger verklig effekt.

Det är exakt det vi gör. Utsläppen beräknas i år ligga på ungefär samma nivå som 2022, trots att vi har sänkt drivmedelsskatterna och reduktionsplikten. Det visar att vår politik funkar. Utsläppen minskar och kommer att fortsätta minska tack vare en politik som gått från symbolik till praktik. Det är så vi lyckas långsiktigt. Vi ligger redan först. Nu är det dags att vi drar med oss resten av Europa.

(Applåder)

Anf. 78 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Nu debatterar vi Riksrevisionens rapport om statens arbete med underlag och utvärdering inom det klimatpolitiska ramverket.

Låt mig börja enkelt. Om vi ska fatta bra klimatbeslut måste vi ha bra underlag. Så pass grundläggande är det. Det är därför vi välkomnar att Riksrevisionen har granskat hur staten tar fram dessa underlag. Det behövs, för utan tydliga siffror, rimliga antaganden och en ärlig bild av osäkerheter riskerar klimatpolitiken att bli mer gissningar än styrning.

Fru talman! Sverige har höga klimatambitioner. Då räcker det inte med att vilja rätt. Vi måste också veta att vi gör rätt. Regeringen ska varje år redovisa hur det går och lägga fram handlingsplaner. Då måste underlagen hålla. Här pekar både Riksrevisionen och regeringen på något viktigt: Vi måste bli bättre på att vara tydliga med vad vi faktiskt vet och vad vi inte vet. Många av analyserna bygger på antaganden om framtiden: hur tekniken utvecklas, hur människor och företag agerar och hur priser förändras. Då är det rimligt att man också öppet redovisar osäkerheterna.

Fru talman! En majoritet i utskottet håller precis som Kristdemokraterna med om att regeringen är på rätt väg och att transparensen har förbättrats. Men det finns mer att göra, till exempel när det gäller scenarierna för utsläpp. De behöver bli tydligare. Vad bygger de på? Hur känsliga är de för om något förändras? Här kommer ett konkret förslag: Komplettera med känslighetsanalyser där det behövs – alltså, visa vad som händer om verkligheten inte blir som man tänkt. Det gör besluten mer robusta.

Samtidigt ska vi inte krångla till det i onödan. Klimatredovisningarna måste gå att läsa och förstå. Alla detaljer kan inte stå där, utan man får hänvisa till myndigheternas mer tekniska underlag. Det är en rimlig balans.

Fru talman! Det är också positivt att regeringen jobbar vidare med detta tillsammans med myndigheter som Naturvårdsverket och Energimyndigheten och att Naturvårdsverket har fått i uppdrag att konkret förbättra tydligheten och träffsäkerheten i scenarierna. Det är precis den typen av praktiskt förbättringsarbete som behövs – mindre prat och mer verkstad.

Fru talman! Sammanfattningsvis: Vi är på rätt väg, men vi är inte framme. Vi behöver tydligare underlag och större öppenhet kring osäkerheter, och vi behöver ständigt arbeta med att bli bättre. Kristdemokraterna ser dock inte att det behövs några nya beslut från riksdagen i det här läget, och därför yrkar jag avslag på reservationen.

Med detta föreslår jag att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna. (Applåder)

Anf. 79 ELIN NILSSON (L):

Fru talman! Som en tidigare talare sa här är det en ganska torr produkt vi debatterar. Jag tänkte fatta mig kort och fokusera på just den produkten, utan några större utsvävningar.

Som mångårig statstjänsteman välkomnar jag Riksrevisionens granskning av statens arbete. Den är en viktig pusselbit i maskineriet. Det är viktigt med granskning av statens arbete med underlag och utvärdering. Det är lätt att instämma i delar av Riksrevisionens problembeskrivning. Granskning är en viktig del i arbetet med att utveckla styrningen och effektiviteten i statens insatser, och det är ett ständigt pågående arbete.

Av granskningen framgår att regeringen i stor utsträckning har sett till att myndigheternas uppgifter i instruktioner och regleringsbrev, särskilda uppdrag och liknande, där syftet är att ta fram underlag inom det klimatpolitiska ramverket, är tydliga. Det är bra.

Samtidigt pekar man på att myndigheternas underlag har en del brister, bland annat när det gäller myndigheternas arbete med att ta fram underlag till regeringens klimatredovisningar och klimathandlingsplaner. Man bedömer till exempel att det finns en risk för att regeringen underskattar behovet av åtgärder och så vidare.

De slutsatser som ändå kan dras är att granskningen är en viktig del i vårt arbete framåt. Det bedrivs ett löpande arbete med att utvärdera och utveckla underlagen inom det klimatpolitiska ramverket. Syftet är ju faktiskt, precis som tidigare talare har sagt, att förbättra kvaliteten och tydligheten. Det är ett ständigt pågående arbete.

Ett bra exempel på att man har funderat på det här finns i budgeten för 2026, där Naturvårdsverket har fått i uppdrag att analysera hur transparens, tydlighet och träffsäkerhet i utsläppsscenarierna kan förbättras.

Naturvårdsverket har även fått i uppdrag att genomföra förbättringar när det gäller till exempel att redovisa antaganden och osäkerheter i underlaget. Det är viktigt och något som myndigheten själv ser positivt på. Det finns alltid utrymme för förbättringar. Det här är viktigt för regeringen och för oss här i riksdagen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 29 april.)

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26: MJU21
Riksrevisionens rapport om statens insatser för jordbrukets klimat-
omställning (skr. 2025/26:113)
föredrogs.

Anf. 80 MALIN LARSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Socialdemokraternas reservation nummer 1.

Jordbruket är helt centralt för Sveriges livsmedelsförsörjning och för levande och starka landsbygder. Lantbrukare runt om i landet arbetar varje dag för att producera mat av hög kvalitet, utveckla sina företag och bidra till hållbarhet och omställning. Samtidigt vet vi att jordbruket står inför stora utmaningar, både när det gäller klimatet och när det gäller ekonomin.

Det här gör de i en tid av ökad osäkerhet. Kriget i Ukraina påverkar Europas livsmedelsförsörjning. Konflikter i Mellanöstern driver upp energipriser och insatskostnader, och vi ser tydligt hur sårbara vi är när vi är beroende av importerade fossila bränslen och globala leveranskedjor. En sak är väldigt tydlig: Det här handlar inte bara om klimat, utan det handlar om beredskap, självförsörjning och trygghet i hela landet.

Riksrevisionen lyfter i sin rapport fram att statens styrning brister i flera delar. Viktiga utsläppskällor saknar styrmedel, uppföljningen är inte tillräcklig och lantbrukare möter osäkerhet kring stöd och långsiktighet. Det här riskerar att försvåra omställningen i en sektor som redan har små marginaler.

Samtidigt vet vi att Sverige är ett land med starka lantbrukare – människor som varje dag går upp tidigt, som arbetar med väder, mark och djur året runt och som ser till att vi har mat på bordet. Men i dag står de mitt i en dubbel utmaning: De ska producera mer mat samtidigt som de ska ställa om för klimatet. Det är här politiken måste kliva fram.

Fru talman! Riksrevisionen är tydlig och säger i grunden tre saker. För det första: Styrmedlen är ofta väl utformade. För det andra: De omfattar bara en liten del av utsläppen. För det tredje, och mest allvarligt: Regeringens styrning har inte lett till att jordbruket bidrar till klimatomställningen på ett effektivt sätt. Det saknas alltså inte kunskap, utan det saknas riktning.

Det här är inte bara en klimatfråga utan också en fråga om beredskap och trygghet. Vi lever i en tid där omvärldsläget förändrats i grunden. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har visat hur sårbara våra livsmedelssystem är. Konflikterna i Mellanöstern påverkar energipriser och handelsflöden. Och vad ser vi då? Jo, att vi fortfarande är djupt beroende av fossila råvaror – diesel i jordbruket, konstgödsel kopplat till fossil gas och transporter som drivs av olja.

Det här gör oss sårbara, inte bara för klimatförändringar utan också för kriser. Just därför borde Sverige gå i motsatt riktning. Vi behöver öka vår självförsörjning, minska vårt fossilberoende och stärka vårt jordbruk. Beredskap byggs inte med importerat fossilt bränsle utan med egen produktion. Men då krävs en långsiktig politik – en politik som håller ihop.

Fru talman! Vi socialdemokrater står bakom våra reservationer i betänkandet. Jag vill särskilt lyfta fram två avgörande delar.

För det första: Sverige behöver en tydlig plan. I dag finns ingen samlad plan för hur jordbruket ska bidra till klimatmålen, vilket också är Riksrevisionens tydliga kritik. Detta får konsekvenser: osäkerhet, ryckighet och investeringar som inte blir av.

Vi menar att regeringen måste ta fram en nationell plan för jordbrukets klimatomställning, en plan som tas fram tillsammans med lantbrukare och hela livsmedelskedjan, som bygger på forskning och beprövad erfarenhet, som hanterar målkonflikter mellan produktion, klimat och biologisk mångfald och som ger långsiktiga spelregler. Utan långsiktighet blir det inga investeringar, och utan investeringar blir det ingen omställning.

För det andra: Vi behöver fler och bättre styrmedel. Riksrevisionen pekar tydligt på att stora delar av utsläppen saknar styrmedel. Det duger inte. Vi behöver verktyg som fungerar i verkligheten. Det handlar om att ersätta lantbrukare för åtgärder som ökar kolinlagringen i mark, att stärka produktionen av biogas och biodrivmedel, att möjliggöra investeringar i fossilfria arbetsmaskiner och att skapa stabila villkor för klimatinvesteringar. Det är investeringar i Sveriges framtid.

Svenska lantbrukare vill ställa om. De ligger ofta i framkant, men de kan inte göra det själva. De behöver stabila spelregler, rimliga villkor och en politik som håller över tid.

Här är min kritik mot regeringen: I stället för att bygga långsiktighet har man ökat osäkerheten. I stället för att minska beroendet av fossila insatsvaror riskerar man att fastna i det. Och i stället för att visa riktning har man lämnat sektorn utan en tydlig plan. Det går inte att möta framtidens konkurrens med gårdagens bränslen.

Fru talman! Vi socialdemokrater vill något annat. Vi vill stärka svensk livsmedelsproduktion, öka konkurrenskraften, minska utsläppen och göra Sverige mindre sårbart. Vi vill skapa förutsättningar för ett jordbruk som kan både växa och ställa om. Vi vet att det går, men det kräver politiskt ledarskap. I grunden handlar det om något större: Vem ska producera maten i framtiden, under vilka villkor och med vilken trygghet?

Vi kan inte välja mellan klimat och lönsamhet. Vi måste klara båda. Vi vet att det är möjligt, men då måste politiken göra sitt jobb.

Anf. 81 HELENA STORCKENFELDT (M):

Fru talman! Svenskt jordbruk befinner sig i ett kritiskt läge. Många lantbrukare pressas av höga kostnader, krångliga regler, osäker lönsamhet och en växande känsla av att politiken fattar beslut längre och längre ifrån deras vardag. De verkar heller inte i ett vakuum utan påverkas direkt av ett alltmer osäkert omvärldsläge.

Läget i Mellanöstern pressar upp energipriserna, stör globala handelsflöden och driver upp kostnader för insatsvaror som diesel och gödsel och för transporter. För lantbrukaren i Sverige blir det här mycket konkret. Marginalerna krymper, och riskerna ökar. Det är en dålig ekvation, inte bara för enskilda företag utan också för vår livsmedelsförsörjning och vår beredskap. Därför behöver vi göra det vi kan för att stötta dem som producerar maten vi ställer på bordet.

Det svenska jordbruket hör till de mest miljö- och klimatsmarta i världen. Våra lantbrukare producerar mat med låga utsläpp, hög djurvälstånd, låg antibiotikaanvändning och höga miljökrav. När mat produceras i Sverige sker det i regel på ett mycket bättre sätt än på många andra håll i världen. Men om den svenska produktionen trängs undan och ersätts av import från andra länder med högre utsläpp minskar vi inte de globala utsläppen. Vi flyttar dem bara – och matar vår befolkning med livsmedel av troligtvis lägre kvalitet. Det gynnar varken klimatet, miljön eller vår befolkning. Tvärtom riskerar vi att försvaga både vår livsmedelsberedskap och vår förmåga att bidra till en hållbar global utveckling.

Just därför är jordbrukspolitik också klimatpolitik. Ska vi minska de globala utsläppen räcker det inte att se till vad som sker inom Sveriges gränser. Vi måste också värna och stärka den produktion som faktiskt är mer klimatsmart än alternativen.

Fru talman! För varje liter mjölk och varje kilo potatis krävs det i dag dokumentation om gödselhantering, växtskydd, djurskydd, transporter, vattenanvändning och miljöhänsyn. Det är inte ovanligt att fem olika myndigheter knackar på gårdsdörren, alla med sina egna kontrollschema och krav. Det håller inte. Vi måste våga erkänna att vi har gjort det för svårt att vara lantbrukare i Sverige i dag.

Moderaterna har ett tydligt fokus på regelförenkling, och det måste ske på alla nivåer där regelbördan uppstår.

På EU-nivå har vi tagit konkreta steg framåt. Tack vare ett moderat initiativ i Europaparlamentet har EU-kommissionen infört principen ”en in, en ut”. Det innebär att varje gång ett nytt krav införs som innebär ytterligare en kostnad för en lantbrukare ska det vägas upp med en lika stor kostnadsminskning någon annanstans.

Vi har inte stannat där – i ett andra steg har vi dessutom fått Europaparlamentet att ställa sig bakom ”en in, två ut”. Det innebär att varje ny kostnadsbörda ska följas av att det dubbla tas bort. Det är ett paradigmskifte i EU:s jordbrukspolitik och något som Moderaterna varit drivande i.

På nationell nivå måste Sverige sluta konstant försöka vara bäst i klassen, alltså lägga extra krav ovanpå EU:s regler. Om EU kräver en kontroll ska Sverige inte kräva två. Här har regeringen redan börjat rensa, men mycket mer behöver göras. Jag förstår att detta ännu inte känns på gårdsnivå, vilket måste vara det yttersta målet, men det är viktiga steg i rätt riktning.

Fru talman! Det finns ett antal tydligt prioriterade områden som vi behöver ta itu med.

För det första måste äganderätten stärkas på riktigt. Den som äger och brukar mark ska kunna lita på att staten inte ingriper godtyckligt. Om samhället begränsar användningen av mark ska ersättning ges. Ingen enskild markägare ska ensam bära kostnaden för beslut som fattas i allmänhetens namn.

För det andra måste vi minska regelkrånglet även här hemma i Sverige. Alltför många lantbrukare möts i dag av blanketter, långa handläggnings-tider och otydliga besked. Den som vill investera, bygga ut eller utveckla sin verksamhet ska mötas av möjligheter och en utsträckt hand, inte av byråkrati. Vi behöver snabbare processer, enklare regler och större respekt för lantbrukarnas tid och arbete.

För det tredje behöver vi mycket mer tillit till dem som brukar marken. Många lantbrukare har förvaltat jord och skog i flera generationer. De kan sina marker mycket bättre än byråkraterna i Stockholm och Bryssel. Politiken ska bygga på samverkan och incitament, inte misstro och detaljstyrning. Jag är övertygad om att landsbygden skulle må bättre av lite mer frihet och mycket färre pekpinnar.

Fru talman! Svenska lantbrukare producerar inte bara mat. De producerar öppna landskap, arbetstillfällen, biologisk mångfald, beredskap och framtidstro. Om vi menar allvar med klimatet, med beredskapen och med Sveriges självförsörjning måste vi också mena allvar med villkoren för svenskt jordbruk.

(Applåder)

Anf. 82 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Jag roade mig med att titta lite på vad Moderaterna lovade i valrörelsen 2022.

En av de saker som Moderaterna då pratade om var ett grönt bränslestöd för att överbrygga kostnaden mellan det fossila och det förnybara i jordbrukssektorn – HVO, till exempel, som skulle funka i dagens maskiner. Vi i Centerpartiet brukar kalla det här en biopremie. Men det har inte hänt något på det här temat denna mandatperiod. Min enkla fråga är: Varför inte? Det hade ju varit toppenbra. Kostnadsskillnaden är också något som lyfts fram av till exempel Klimatpolitiska rådet.

En annan sak som brukar lyftas fram är det jordbruksavdrag som skulle ersätta den skattenedsättning på fossila drivmedel som finns. Det är ett förslag som är utrett, som ger precis lika mycket tillbaka till de gröna näringarna och som också har omfamnats av branschen själv – kanske också för att utredaren var en före detta ordförande för branschen själv. Inte heller där har det hänt någonting.

Egentligen är min fråga till Helena Storckenfeldt: Varför har vi inte fått ett grönt bränslestöd och ett jordbruksavdrag, trots att vi vet att det är sådant som är efterfrågat av branschen själv och som skulle hjälpa till med kostnadsbördan och samtidigt sänka utsläppen?

Anf. 83 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! Det enkla svaret på den frågan är att det inte är en moderat minister som styr på Landsbygdsdepartementet.

Det här är fortsatt prioriteringar för Moderaterna och något som vi fortsatt driver. Jag tror att ett grönt bränslestöd kan vara ett bra komplement till att vi nu gör det vi kan på dieselsidan för dem som fortsatt är beroende av fossila bränslen framöver. Men det bör kompletteras med ett stöd som gör det mer neutralt och också gör att det lönar sig att investera i gröna bränslen.

Jordbruksavdrag tror vi också kan vara intressant. Däremot vet jag att vi inte har tagit ställning till ett konkret förslag på just den punkten. Det är något som vi diskuterar i våra MJU-kretsar, vi som jobbar med de här frågorna, men det är som sagt inte något som vi har tagit ställning till i ett partipolitiskt program än.

Anf. 84 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Även om det inte är Moderaterna som styr Landsbygdsdepartementet är det ju Moderaterna som styr Finansdepartementet. Det är där man lägger fram budgeten, och det är det detta handlar om. Det är ju budgetsatsningar. Och jordbruksavdraget är definitivt något som ligger på den moderata finansministern med tanke på att det är ett avdrag och en skattenedsättning. Då ligger också huvudansvaret där.

Vi har ju ett färdigt förslag. Vi har ett utrett förslag. Betyder det här att regeringen inte har tagit ställning till det förslag som är utrett och färdigt och som branschen själv vill ha? Jag tycker i så fall att det är lite svagt av regeringen att inte kunna fatta beslut om viktiga utredningar.

Min fråga blir då den här: Är det här något som Moderaterna kommer att prioritera framöver? Det har uppenbarligen inte prioriterats tillräckligt mycket, för då det ju genomförts. Det hade varit ett typexempel på sådant som branschen vill ha, som minskar utsläppen och som sänker kostnadsbördan för de gröna näringarna.

Anf. 85 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! Det har varit en intensiv mandatperiod, minst sagt. Det har varit många saker att ta itu med samtidigt. Vi har försökt att balansera behoven för försvaret med den historiska infrastruktursatsning som nyligen presenterades och som täcker hela landet och med att trycka ned inflationen och se till att stötta våra hushåll och våra företag. Samtidigt har det varit ett otroligt osäkert omvärldsläge.

Jag kan säga att prioriteringarna på Finansdepartementet alltså har varit väl avvägda. Det är trots allt en enda pengapåse som vi alla har att hantera, och där får vi göra olika avvägningar. Jag tror att väldigt många partier här i Sveriges riksdag fortsatt prioriterar stora satsningar på försvaret och på infrastrukturen. Vi har också hela gängkriminaliteten som vi samtidigt har behövt hantera.

Fru talman! Det har som sagt varit mycket att prioritera samtidigt, men jag kan säga till Rickard Nordin att vi fortsatt står upp för de förslag som vi har tagit partipolitisk ställning till. Vi kommer att fortsätta att driva dem vidare.

Anf. 86 MALIN LARSSON (S) replik:

Fru talman! Enligt Riksrevisionen saknar SD-regeringen i dag både en tydlig plan för och tillräcklig styrning av hur jordbruket ska bidra till Sveriges klimatmål. Riksrevisionens rapport visar också att det finns potential för flera åtgärder som skulle kunna bidra till att målen nås på ett kostnadseffektivt sätt men som regeringen valt att inte ta till vara. Jag tänker särskilt på Bioekonomiutredningen.

Att ställa om jordbruket från fossilt till förnybart är nödvändigt både för klimatet och för jordbrukets ekonomi, och med det nya utsläppshandelssystemet i EU kommer fossila bränslen med all säkerhet också att bli dyrare. Det här kräver ju en snabb omställning, och biogas och biodrivmedel är viktiga nycklar i allt detta.

Jag undrar alltså: Vad hände med Bioekonomiutredningen? Vems byrålåda hamnade den egentligen i?

Anf. 87 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! Först måste jag bara påpeka för Malin Larsson från Socialdemokraterna att det alltså är en moderatledd regering som styr just nu och tack och lov inte en socialdemokratisk regering.

Vi har fokus på att se till att vi inte minskar livsmedelsproduktionen. Det är det absolut viktigaste när det gäller våra prioriteringar inom jordbrukssektorn, vilket är det vi diskuterar här i dag.

Vi har gjort flera olika satsningar för att på ett kostnadseffektivt sätt försöka stötta jordbruket när det gäller att ställa om, samtidigt som vi inte får riskera att vi minskar livsmedelsproduktionen. Snarare ska vi lyckas med konststycket att öka livsmedelsproduktionen samtidigt som vi har ett väldigt tufft omvärldsläge med höjda priser på nästan alla fronter och ett väldigt tufft läge för våra lantbrukare.

Bioekonomiutredningen är dock fortsatt intressant. Detta är fortsatt någonting som jag tror kommer att spela en avgörande roll framåt när det gäller hur vi ska hantera att ställa om de gröna näringarna.

Det är en fråga som jag tror kommer att fortsätta att vara viktig men som jag inte har något bättre svar på här i dag.

Anf. 88 MALIN LARSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för svaren! Det är dock tråkigt att man efter de här fyra åren i regeringsställning bara ser att Bioekonomiutredningen är ”fortsatt intressant”. Det finns nämligen en mängd bra förslag i den som hade behövt bli verklighet. Jag beklagar verkligen att den här regeringen inte har tagit till vara de möjligheterna, men det ser vi till att lösa kommande mandatperiod.

Jag vill också lyfta upp det läge vi ser nu: Världen är upp och ned, och den eskalerande situation som vi ser i Mellanöstern skapar stor osäkerhet. Ledamoten lyfte just upp det prioriterade området för regeringen.

Jag skulle också vilja fråga hur regeringen i det nuvarande läget jobbar med lantbruket, som är en särskilt sårbar sektor. Vad gör ni i regeringspartierna för att motverka att de höga olje- och gaspriserna leder till minskad produktion och så småningom också letar sig in i matpriserna?

Anf. 89 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! En av de absolut viktigaste sakerna för lantbrukare i Sverige i dag är att vi förenklar regelverket. Vi har byggt upp ett system som i dag är alldeles för krångligt och komplicerat. Som jag sa i mitt anförande är det inte sällan fem olika myndigheter som ska in i ett och samma beslut, vilket krånglar till det väldigt mycket för en lantbrukare.

Jag tror att de grundläggande förutsättningarna för landsbygden och för lantbruket är det viktigaste. Om vi sätter detta i en kontext av det tuffa omvärldsläge som vi befinner oss i, med höga priser på nästan allting för våra lantbrukare, är det ju sänkta skatter som är viktigt för att underlätta för lantbrukarna i Sverige i dag.

Jag vill också tillägga, fru talman, att den här regeringen har haft rekordfart när det gäller antalet reformer som vi har lagt fram. Bioekonomiutredningen har alltså inte lagts i någon byrålåda, utan det har handlat om att vi – som jag nämnde i det tidigare replikskiftet – har haft en väldigt intensiv mandatperiod. Det har varit väldigt många högt prioriterade saker

samtidigt som har behövt balanseras för att komma fram i propositionsordningen.

När vi nu går mot slutet av den här mandatperioden och vill försöka genomföra så mycket som möjligt har vi också sett till att riksdagen har ytterligare ett tillfälle att votera om olika propositioner som kommer fram nu. Jag vet att Socialdemokraterna har varit emot detta och att de inte har velat avbryta sina semestrar för att kunna genomföra dessa propositioner, så jag tycker att det är beklagligt att man säger att den här regeringen inte kan prioritera eller inte har tillräckligt fokus på reformerna; det har snarare varit raka motsatsen.

(Applåder)

Anf. 90 KAJSA FREDHOLM (V):

Fru talman! Vi debatterar Riksrevisionens rapport om statens insatser för jordbrukets klimatomställning. Revisionens övergripande slutsats är att befintliga styrmedel endast täcker en liten del av jordbrukets totala växthusgasutsläpp.

Myndigheten bedömer att regeringens styrning inte har lett till att jordbruket bidragit till klimatmålen på ett effektivt sätt, och man anser att det saknas en plan för hur jordbruket ska bidra till att nå det långsiktiga målet. Man konstaterar även att det finns åtgärder som skulle kunna bidra till att klimatmålen nås på ett kostnadseffektivt sätt men att det i dag saknas styrmedel för detta.

Fru talman! Jordbrukets klimatomställning kan inte vänta. Utsläppen uppgick 2023 till ungefär 11,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter och påverkar såväl vårt nationella klimatmål som Sveriges åtaganden inom ESR-sektorn och LULUCF-sektorn för att nå EU:s klimatmål. Utsläppen av växthusgaser i jordbruket minskar långsammare än i andra sektorer i Sverige.

Vi i Vänsterpartiet är kritiska till regeringens passiva hållning till Riksrevisionens rekommendationer i skrivelsen, även om detta inte är förvånande med tanke på den påtagliga brist på klimatåtgärder som utmärker den hittills förda politiken under mandatperioden.

Fru talman! Regeringens och Sverigedemokraternas fokus har i stället legat på åtgärder som ökar utsläppen av växthusgaser och därmed lämnar Sverige i ett fortsatt fossilberoende. Detta låser fast människor i en vardag med fossilberoende, och det riskerar att drabba många hårt i och med de stigande priser på fossila bränslen och drivmedel som är att vänta de kommande åren. För Sverige som nation gör det oss svagare och mer utsatta i kristid att vara beroende av import av fossila bränslen. Det slår inte minst mot vårt jordbruk och vår livsmedelsförsörjning.

Fru talman! Riksrevisionen föreslår i sin första rekommendation till regeringen att den bör ta fram och redovisa en plan för hur jordbruket ska bidra till att Sverige når det långsiktiga klimatmålet och sina EU-åtaganden. Vi i Vänsterpartiet delar Riksrevisionens bedömning och anser inte att regeringens hänvisning till sin klimathandlingsplan, Sveriges strategiska plan för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken och EU:s politik är tillräcklig.

Regeringens klimathandlingsplan saknar en redovisning av hur jordbruket genom åtgärder ska bidra till att vi når just de nationella klimatmålen och våra EU-åtaganden. Vi vill att regeringen återkommer med förslag på en plan för hur jordbruket ska bidra till att Sverige når det långsiktiga klimatmålet och EU:s åtaganden.

Fru talman! Riksrevisionen föreslår i sin andra rekommendation att regeringen bör införa kostnadseffektiva klimatåtgärder i jordbruket. Med anledning av denna rekommendation hänvisar regeringen i skrivelsen till att man i budgetpropositionen för 2026 har en satsning på återvätning av jordbruksmark.

Vi i Vänsterpartiet välkomnar denna satsning men anser att det behövs betydligt fler åtgärder. Det skulle exempelvis kunna vara styrmedel som kompenserar markägare för åtgärder som stärker kolinlagring eller som främjar ett hållbart brukande av jordbruksmark. Vi anser också att regeringen behöver införa styrmedel för kostnadseffektiva klimatåtgärder i jordbruket.

Fru talman! I sin tredje rekommendation till regeringen föreslår Riksrevisionen att skattenedsättningar på diesel till arbetsmaskiner och fartyg inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna bör ersättas med ett annat konkurrensstöd som inte subventionerar fossila bränslen.

I skrivelsen svarar regeringen att man följer utvecklingen och konstaterar att det kan finnas anledning att utreda möjligheten att ersätta skattenedsättningen med alternativa stöd. Tyvärr visar regeringens bedömning att man saknar handlingskraft och politisk vilja att i närtid vidta åtgärder för att genomföra klimatomställningen och stärka arbetet för ett fossilfritt jordbruk.

Riksrevisionen konstaterar att dagens dieseltraktorer skulle kunna drivas på rent biodrivmedel men att detta är dyrare och att det saknas incitament för att byta drivmedel. Även Klimatpolitiska rådet samt flera utredningar och myndigheter har föreslagit att nedsättningen av koldioxidskatten på diesel som används i arbetsmaskiner ska ersättas med ett annat konkurrensstöd som inte subventionerar fossila bränslen.

Regeringen behöver ersätta skattenedsättningen på diesel till arbetsmaskiner och fartyg inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna med ett annat konkurrensstöd.

Slutligen anser vi i Vänsterpartiet att ett genomförande av Riksrevisionens rekommendationer till regeringen skulle bidra till att bygga Sverige starkare, tryggare och mer hållbart samt att rekommendationerna är i linje med antagna nationella klimatmål och EU-åtaganden.

Jag yrkar bifall till reservation 2 i betänkandet.

Anf. 91 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! I kväll debatterar vi Riksrevisionens rapport om statens insatser för jordbrukets klimatomställning. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut. Vi välkomnar Riksrevisionens rapport, som är ett viktigt dokument för regeringens arbete framåt.

Fru talman! Vi lever i en mycket orolig omvärld – faktum är att det bara 100 mil härifrån pågår ett förfärligt krig. Det ryska fullskaliga invasionskriget mot Ukraina har nu pågått sedan den 24 februari 2022, alltså i över fyra år.

Fru talman! Vi har levt på en oerhört trygg plats här uppe i Sverige. Här i riksdagen slog man under 90-talet fast att det inte blir några mer krig. Det var glasnost och perestrojka. Vi började direkt med nedmonteringen av det svenska försvaret och vår livsmedelsberedskap, och det gick enormt fort. Sedan dess har det tyvärr skett en dramatisk utveckling med ett stort hot från ett aggressivt Ryssland.

Fru talman! Jag har deltagit i många debatter här i kammaren och talat om vikten av att öka Sveriges livsmedelsförsörjning. Vi ett tillfälle kom en ledamot fram till mig och sa: ”Magnus, du behöver inte vara orolig – vi har ju EU, så du kan sluta prata om den här frågan.” Jag förstår att det var så många tänkte – vi hade ju till och med en statsminister som sa att jordbruk var ett särintresse.

Fru talman! Under början av 90-talet hade vi här i Sverige en livsmedelsberedskap på cirka 80 procent, och i dag är siffran nere under 50 procent. Vi kan jämföra oss med vårt grannland Finland, som har en självförsörjningsgrad på 80 procent och mat till sin befolkning i nio månader utan att behöva importera ett enda vetekorn. I Sverige är det tio till tolv dygn som gäller; sedan är det tomt i matbutiken.

Fru talman! Detta är alltså inte längre en icke-fråga, utan Sveriges livsmedelsförsörjning är återigen en mycket viktig och central fråga för vår regering. Det är av mycket stor vikt att vi inte minskar utan ökar svensk livsmedelsproduktion. Under 2025 ökade antalet kor med 5 500, och det var första gången på 20 år som antalet ökade. Det är en superviktig signal, men vi är inte nöjda. Vi ska öka antalet kor och bli mer självförsörjande på både mejeriprodukter och kött.

Jag kan konstatera, fru talman, att regeringen i sitt svar skriver att jordbruket har en avgörande funktion för att säkerställa livsmedelsförsörjningen. Man skriver också att jordbruket även producerar andra råvaror som kan ersätta fossilbaserade alternativ och bidrar med viktiga ekosystemfunktioner såsom biologisk mångfald. Vidare skriver man att jordbruket har en viktig roll i att bidra till företagande och sysselsättning i hela landet och till en ökad beredskap.

Från det att livsmedelsstrategin beslutades här i kammaren 2017 till dagens version 2.0 har en ökad svensk livsmedelsproduktion och stärkt beredskap varit en huvudfråga. Därför krävs det konkurrenskraftiga villkor och en ökad lönsamhet för Sveriges jordbrukare. Annars blir det ingen mat, och måluppfyllelsen går om intet.

Fru talman! Man kan konstatera att regeringen under den tid som Riksrevisionens granskning har pågått har fattat flera beslut som ligger i linje med Riksrevisionens rekommendationer. Det gäller resurserna till länsstyrelsernas arbete med prövning av våtmarksåtgärder för att möjliggöra fler återvättningsprojekt, och det införs en ny ersättning för återvätning av nedlagd jordbruksmark. Klimatklivets anslag höjs för åren 2026–2030, och Naturvårdsverkets bemyndigande för 2026 ökar till 8 miljarder kronor. Regeringen avser även att se över regelverket för vattenverksamhet och markavvattnning.

(Applåder)

Fru talman! Sveriges klimatpolitik måste vara både trovärdig och strategisk. Den måste minska utsläppen, stärka konkurrenskraften och samtidigt bygga motståndskraft i en tid präglad av geopolitisk oro, energikris och ökade krav på nationell beredskap. Det är därför djupt problematiskt att Riksrevisionen har riktat skarp kritik mot regeringens klimatpolitiska styrning.

Kritiken handlar inte bara om enskilda åtgärder utan om bristande långsiktighet, otillräckliga underlag och avsaknad av en sammanhängande strategi för att faktiskt nå Sveriges klimatmål. När centrala beslut fattas utifrån bristfälliga beräkningar och överoptimistiska antaganden riskerar hela omställningen att försvagas. Särskilt tydligt är det i jordbrukspolitiken, och det får allvarliga konsekvenser för svenskt lantbruk.

Lantbruket är inte bara en näring bland alla andra; det är en grundpelare för svensk livsmedelsförsörjning, energiberedskap och landsbygdens ekonomi. Samtidigt är jordbruket i dag starkt beroende av fossila drivmedel, fossila importerade insatsvaror som mineralgödsel och globala värdekedjor som gör sektorn sårbar för prisökningar, konflikter och störningar. Det är en sårbarhet som Sverige inte har råd med.

Branschen har återkommande betonat behovet av långsiktiga spelregler som gör det möjligt att investera i fossilfri teknik, biodrivmedel, biogas, elektrifiering och inhemsk produktion av strategiska insatsvaror. Svenska bönder är redo att vara en central del av klimatomställningen, men då krävs politik som stärker deras förutsättningar och inte ökar osäkerheten.

När regeringen river upp eller försvagar viktiga styrmedel utan tydliga ersättningar skickar det fel signaler till en sektor som behöver investera för decennier framåt. När lantbrukets biogas kastas ut ur Klimatklivet, sedan införs igen och samtidigt hindras av stelbenta miljötillståndsbegränsningar är det inte konstigt att investeringar hämmas.

Centerpartiet ser lantbrukets omställning som en nyckelfråga, inte bara för klimatet utan också för Sveriges säkerhet och självförsörjning. Därför yrkar jag bifall till reservation 1.

Vi behöver en plan för omställningen. Vi behöver minska beroendet av fossil diesel, importerad mineralgödsel, fossila insatsvaror och osäkra globala leveranskedjor. Det här handlar om att göra gårdar mer självförsörjande på energi, skapa bättre villkor för investeringar i lokal energiproduktion och ge de gröna näringarna möjlighet att vara så avgörande i omställningen som de faktiskt kan vara. De sitter på lösningarna för hela landets behov – de behöver bara få chansen.

Här finns en enorm potential. Allt man kan göra med fossil olja kan man också göra med svensk jord och skog. Man kan producera livsmedel, energi och biodrivmedel och göra klimatnytta, men då måste staten skapa stabila och trovärdiga spelregler.

Riksrevisionens kritik visar tydligt att dagens politik inte räcker. Regeringens kommunikation har ofta varit mer optimistisk än verkligheten motiverat samtidigt som flera beslut har ökat osäkerheten omkring de investeringar som krävs. Viktiga styrmedel saknas faktiskt också helt, som en biopremie för att täcka kostnaderna mellan förnybart och fossilt eller det färdigutredda jordbruksavdrag som näringen efterfrågat i stället för subventioner av fossil diesel.

Centerpartiet vet att Sverige behöver en politik som förenar klimatmål, försörjningsberedskap och lantbrukets konkurrenskraft. Vi vill se en omställning där svenska bönder får bättre möjligheter att öka sin livsmedelsproduktion, ställa om maskinparken och investera.

Omställningen av lantbruket är inte en kostnad utan en investering i säkerhet, konkurrenskraft och hållbarhet. Vi behöver mindre kortsiktig ryckighet och mer strategisk framtidsstro. Sverige behöver en klimatpolitik som är verklighetsförankrad, ekonomiskt hållbar och säkerhetspolitiskt klok.

Centerpartiet står för just det. Vi står för en grön omställning där lantbruket inte är ett problem utan en möjlighet och en avgörande del av lösningen. Vi vet att Sverige kan mer.

Anf. 93 ELIN NILSSON (L):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att även denna granskning är välkommen. Den utgör ett viktigt bidrag till att utveckla styrningen och effektiviteten i statens insatser.

Jordbrukets klimatarbete måste ses i ett större sammanhang. Det handlar om att väga klimatmål mot andra viktiga mål, som livsmedelsförsörjning, konkurrenskraft, sysselsättning, beredskap och äganderätt – denna viktiga liberala grundprincip.

Jordbruket har en avgörande roll. Det producerar livsmedel, bidrar till företagande i hela landet och levererar viktiga ekosystemtjänster. Det är viktigt för den biologiska mångfalden, och samtidigt kan jordbruket både minska utsläpp och bidra till kolinlagring.

Jordbruket skiljer sig dock något från andra sektorer, fru talman. Utsläppen är till stor del biogena och kopplade till själva produktionen av livsmedel. Det innebär att det är svårare att eliminera utsläppen utan att matproduktionen påverkas. Jag delar regeringens bedömning att utsläppsminskningarna i jordbruket sker i långsammare takt än i andra sektorer och att detta är en rimlig utgångspunkt.

Fru talman! Det behövs tydlighet när det gäller hur jordbruket ska bidra till klimatmålen och till EU:s åtaganden. Samtidigt finns det många viktiga målkonflikter att hantera. Utgångspunkten ska vara climateffektivitet och konkurrenskraft. Båda är viktiga, och båda måste prioriteras.

Åtgärder som vi vidtar får inte riskera att leda till så kallat läckage och till att utsläpp i stället uppstår i andra länder, vilket ligger i farans riktning om vi inte ökar livsmedelsproduktionen. Styrmedel ska vara kostnadseffektiva och bidra till flera mål samtidigt. Åtgärder som ökar produktiviteten och resurseffektiviteten kan bidra till minskade utsläpp samtidigt som de stärker lönsamheten i jordbruket.

Flera åtgärder i denna riktning har vidtagits, och ytterligare åtgärder planeras. Det handlar bland annat om satsningar på återvätning av mark, förstärkningar av Klimatklivet och stöd till innovation och utveckling inom jordbruket.

Jag kan konstatera att skattenedsättningen på diesel är motiverad med tanke på de särskilda omständigheter som jordbruket har mött på senare år och även möter nu – detta är högaktuellt i det läge som vi befinner oss i. Samtidigt finns det skäl att följa utvecklingen och analysera möjliga alternativa stöd.

Sammanfattningsvis, fru talman, handlar detta i mångt och mycket om att förena flera mål. Det handlar om att minska klimatpåverkan men också säkerställa ett starkt och konkurrenskraftigt jordbruk som producerar livsmedel och bidrar till svensk beredskap. Det är i den helheten vi tar vår utgångspunkt.

Anf. 94 KATARINA LUHR (MP):

Fru talman! Jag hör Tidöföreträdarna prata om allt som jordbruket ska bidra med, men jag hör väldigt lite om vad vi ska bidra med till jordbrukets omställning.

Det svenska jordbruket är helt avgörande för Sverige, inte bara för livsmedelsförsörjningen och beredskapen utan också för klimatet och den biologiska mångfalden samt för att det ska finnas levande landskap i hela landet. Samtidigt är det tydligt att jordbruket i dag inte styrs på ett sätt som gör att det blir en del i arbetet med att nå de nationella klimatmålen eller våra klimatåtaganden inom EU. Detta är Riksrevisionens huvudslutsats. Det är också någonting som inte bara jag utan även andra, inte minst Klimatpolitiska rådet, instämmer i. Det här är alltså inte en överraskande rapport.

Riksrevisionen ser att de styrmedel som riktas mot jordbruket, till exempel Klimatklivet, biogasstöd och rådgivning, i många fall är relativt väl utformade. Problemet är att de omfattar en för liten del av jordbrukets faktiska utsläpp. Ungefär 13 procent av Sveriges klimatutsläpp kommer från jordbruket, men befintliga styrmedel träffar bara en begränsad andel av dem.

Resultatet blir att det svenska jordbruket som helhet inte bidrar till klimatomställningen i den takt som krävs men också att jordbruket i sig drabbas genom en alltför trög omställning. Det här beror såklart inte på ett misslyckande från eller en ovilja hos jordbrukarna. Tvärtom finns det i dag både teknik, kunskap och vilja hos många lantbrukare. Det är helt klart den politiska styrningen som brister.

Redan förra året redovisade Klimatpolitiska rådet en riktad rapport om det svenska jordbrukets klimatpåverkan och klimatpolitiken runt den, där man underströk att det fanns mycket mer att göra. Bland rådets viktigaste rekommendationer till regeringen fanns uppmaningen att i nära samverkan med jordbrukare, aktörer från hela livsmedelskedjan, civilsamhället, forskare och myndigheter ta fram en målbild och en strategi för jordbrukets klimatomställning och utforma en strategi som kan ge långsiktiga förutsättningar för jordbrukssektorn.

Även Riksrevisionen lyfter fram detta som en av de allvarligaste iakttagelserna i rapporten. Regeringen saknar en samlad plan för hur jordbruket ska kunna bidra till det långsiktiga klimatmålet. Utan mål, utan en tydlig färdplan och utan uppföljning går det inte att förvänta sig resultat.

Det här är ett av grundproblemen med Tidöregeringens politik. Man förlitar sig på frivillighet och punktinsatser när det i själva verket behövs en strategisk och långsiktig styrning med en helhetssyn. Detta är något som regeringen duckar för.

I det här fallet borde regeringen ha tagit Riksrevisionens rekommendationer på mycket större allvar. I stället väljer man att lägga skrivelsen till handlingarna utan konkreta krav på förändring. Detta är ytterligare en missad chans till minskade utsläpp och en missad chans att öka det svenska

jordbrukets försörjningstrygghet. Här hade regeringen en chans att stärka styrningen i en riktning som skulle göra jordbruket mindre beroende av fossila bränslen och mindre otryggt med tanke på det världsläge som i dag skapas för alla som har behov av bensin och diesel. Man skulle alltså kunna skydda jordbruket mot framtida prischocker.

Fru talman! Riksrevisionen pekar också på något som Miljöpartiet länge har kritiserat: att staten fortsätter att subventionera användningen av fossila bränslen i jordbruket, bland annat genom skattenedsättningar på diesel. Samtidigt saknas styrmedel för flera kostnadseffektiva klimatinvesteringar. Det är såklart helt bakvänt. Så länge fossila utsläpp görs billigare och klimatåtgärder görs dyra och krångliga kommer omställningen att gå långsamt, oavsett hur många informationskampanjer regeringen lanserar.

Jordbrukets fossilsubventioner måste fasas ut och ersättas av andra stöd, som på allvar leder till minskade utsläpp. Det handlar till exempel om elektrifiering av arbetsmaskiner, ökad biogasproduktion från gödsel och åtgärder som minskar lustgasutsläppen. Det är bättre för klimatet, bättre för jordbrukets konkurrenskraft och bättre för Sveriges väg mot nettollutsläpp.

En annan viktig del i rapporten handlar om uppföljning och utvärdering. Riksrevisionen konstaterar att staten i dag inte har tillräcklig kunskap om vilka stöd som ger mest klimatnytta per skattekrona. Det gäller inte minst stöden till biogas; deras samlade effekt har aldrig analyserats ordentligt. Miljöpartiet anser att detta är anmärkningsvärt. När miljardbelopp investeras i klimatomställningen måste vi veta vad som fungerar och vad som inte gör det.

Fru talman! För oss är jordbrukets klimatomställning också en fråga om rättvisa och framtidsro. Jordbruket har redan i dag utmaningar med lönsamhet, generationsväxlingar och ökade kostnader. Om politiken inte ger stabila och långsiktiga spelregler riskerar vi både utslagning och ökad import av livsmedel från länder med sämre klimat- och miljökrav. Just därför tycker jag att klimatomställningen måste gå hand i hand med ett starkt svenskt jordbruk. Med rätt styrmedel kan lantbrukare bli vinnare i omställningen och inte förlorare. Men då krävs också politiskt mod och åtgärder.

Miljöpartiet vill se en tydlig nationell plan för hur jordbruket ska bidra till klimatmålen, skarpa och säkra styrmedel som omfattar hela utsläppsbilden och såklart ett avskaffande av fossilsubventioner i kombination med gröna investeringsstöd, exempelvis en biopremie som kan användas till annat än just att betala för fossil diesel. Vi behöver dessutom en systematisk uppföljning av vilka åtgärder som ger störst klimatnytta. Detta ligger helt i linje med Riksrevisionens rekommendationer men går mycket längre än den politik som regeringen hittills har presenterat.

Fru talman! Klimatkrisen väntar inte. Varje år utan tydlig styrning gör omställningen dyrare och svårare. Risken är också att det i längden blir lantbrukarna som drabbas värst genom ökade klimatförändringar, prischocker på drivmedel och råvaror och ett akut behov av investeringar och omställning. Jordbruket kan och vill vara en del av lösningen, men då måste staten också ta sitt ansvar och stötta en metodisk och ordnad omställning. Jag vill därför uppmana regeringen att ta Riksrevisionens kritik på större allvar än vad som görs i dag. Därutöver vill jag yrka bifall till reservation 3.

Fru talman! Sveriges landsbygd är helt fantastisk. Det handlar också om alla de människor som bor och verkar på landsbygden, men det som framför allt är ämnet för dagens debatt är de gröna näringar som är aktiva på landsbygden. Dessa fantastiska näringar står för tusentals arbetstillfällen och bidrar till en levande landsbygd. För att detta ska gå ihop är förutsättningarna för en bra ekonomi extremt viktiga.

Just nu pågår vårbruket ute i Sverige för fullt. Det är många som är ute och kör med sina maskiner. Men redan nu ser vi att det eventuellt blir svårt ekonomiskt på grund av de alldeles för höga priserna på mineralgödsel och diesel. Det är sådana här förutsättningar som måste åtgärdas för att det ska vara attraktivt och hållbart att verka inom de gröna näringarna på landsbygden.

Sverigedemokraterna har tillsammans med regeringen gjort mycket bra för att få bukt med de olika problem som finns, men mycket mer finns att göra. Ett axplock av det som vi har drivit igenom tillsammans är att vi har sänkt drivmedelspriserna, som också kommer att sänkas mer, och genomfört stora regelförenklingar på landsbygden kopplat till det svenska jordbruket.

Fru talman! Riksrevisionen har granskat statens insatser för jordbrukets klimatomställning och anser i sin rapport att omställningen går för långsamt. Man anser att de statliga insatserna är för begränsade och att regeringen saknar en tydlig plan. Riksrevisionen efterfrågar även styrmedel som berör utsläppen från mark och fodermältning. Kort sagt tycker Riksrevisionen att det görs för lite och att fokus kanske hamnar lite fel vad gäller livsmedelsstrategin, som i dag fokuserar på ökad livsmedelsproduktion.

Fru talman! Ett grundläggande problem med en granskning som enbart berör *ett* samhällsintresse är att nyttan med granskningen blir begränsad. Man kan inte bortse från lantbrukets konkurrenskraft när man diskuterar styrmedel för att minska utsläppen från sektorn. Man kan heller inte bortse från det globala perspektivet och de utsläpp som import av livsmedel orsakar.

För att zooma ut lite grann: Vi befinner oss i en situation där hälften av all mat som äts av svenskarna produceras i utlandet. Klimatutsläppen som följer av livsmedelskonsumtionen bokförs således till största del i andra länder, då klimatutsläppen är betydligt lägre för mat från Sverige än för mat från andra länder.

Att öka den svenska livsmedelsproduktionen är således ett grundläggande intresse för att stärka svensk livsmedelsberedskap, svensk arbetsmarknad och svensk ekonomi samt svensk biologisk mångfald genom fler betande djur med mera. Det ska vara enkelt att göra rätt. Vi från Sverigedemokraterna vill naturligtvis också att det ska vara kul att vara lantbrukare i Sverige.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 29 april.)

§ 9 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2025/26:247 Receptfria läkemedel med krav på särskild rådgivning

2025/26:257 Krav på kommunala lantmäterimyndigheters ärendehanteringssystem

Skrivelse

2025/26:259 Nationell planering för transportinfrastrukturen 2026–2037

EU-dokument

COM(2026) 135 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för agil och snabb försvarsinnovation

COM(2026) 321 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om den 28:e ordningens bolagsregelverk ”EU Inc.”

Socialförsäkringsutskottets betänkande

2025/26:SfU28 Skärpta krav för svenskt medborgarskap

§ 10 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 april

2025/26:449 Södra stambanan och dubbelspår Alvesta–Växjö

av *Robert Olesen* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister *Andreas Carlson* (KD)

2025/26:450 Undantaget i sjukförsäkringen efter dag 180

av *Jessica Rodén* (S)

till äldre- och socialförsäkringsminister *Anna Tenje* (M)

2025/26:451 Ytterligare åtgärder mot bolag som används som brottsverktyg

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 april

2025/26:750 Elnätsstolpar i trä

av *Mikael Larsson* (C)

till minister för civilt försvar *Carl-Oskar Bohlin* (M)

2025/26:751 Giftiga ämnen i nappar

av *Andreas Lennkvist Manriquez* (V)

till civilminister *Erik Slottnér* (KD)

2025/26:752 Återkallande av överflygningstillstånd

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:753 Åtgärder för att ryska soldater inte ska få visum till EU

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:754 Bevarandet av ubåten Som

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:755 Brister gällande hemvärnets finkalibriga vapen

av *Björn Söder* (SD)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2025/26:756 Äldre vattenrättigheter och moderna miljövillkor

av *Joakim Järrebring* (S)

till arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister
Johan Britz (L)

Prot. 2025/26:112

28 april

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 19.07.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 6 anf. 57 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.54 och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Åtterrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 23–24 april	1
Anf. 1 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 2 MATILDA ERNKRANS (S)	3
Anf. 3 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	4
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S)	4
Anf. 5 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	5
Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD)	5
Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	5
Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD)	6
Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	6
Anf. 10 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	6
Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	7
Anf. 12 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	8
Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	8
Anf. 14 NIELS PAARUP-PETERSEN (C)	8
Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	9
Anf. 16 NIELS PAARUP-PETERSEN (C)	9
Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	10
Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP)	10
Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	10
Anf. 20 REBECKA LE MOINE (MP)	11
Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	11
Anf. 22 ERIK OTTOSON (M)	12
Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	12
Anf. 24 ERIK OTTOSON (M)	13
Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	13
Anf. 26 YUSUF AYDIN (KD)	13
Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	14
Anf. 28 YUSUF AYDIN (KD)	14
Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	15
Anf. 30 ELIN NILSSON (L)	15
Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	15
Anf. 32 ELIN NILSSON (L)	16
Anf. 33 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	16
Anf. 34 ULF HOLM (MP)	17
Anf. 35 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	17
Anf. 36 AIDA BIRINXHIKU (S)	18
Anf. 37 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	18
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	19
§ 3 Ärende för hänvisning till utskott	20
§ 4 Ärenden för bordläggning	20
§ 5 En snabbare utbyggnad av kriminalvårdsanstalter och häkten	20
Civilutskottets betänkande 2025/26:CU25	20
Anf. 38 LEIF NYSMED (S)	20
Anf. 39 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	21

Anf. 40	ROGER HEDLUND (SD) replik	22
Anf. 41	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	22
Anf. 42	ROGER HEDLUND (SD) replik	23
Anf. 43	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	23
Anf. 44	LUDVIG CEIMERTZ (M) replik	24
Anf. 45	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	24
Anf. 46	LUDVIG CEIMERTZ (M) replik	25
Anf. 47	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	25
Anf. 48	ROGER HEDLUND (SD)	25
Anf. 49	LUDVIG CEIMERTZ (M).....	26
	(Beslut skulle fattas den 29 april.)	28
§ 6	Ökade möjligheter till hemmaladdning av elfordon.....	28
	Civilutskottets betänkande 2025/26:CU29	28
Anf. 50	DENIS BEGIC (S)	28
Anf. 51	LARS BECKMAN (M) replik	29
Anf. 52	DENIS BEGIC (S) replik	30
Anf. 53	LARS BECKMAN (M) replik	30
Anf. 54	FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	31
Anf. 55	DENIS BEGIC (S) replik	31
Anf. 56	RICKARD NORDIN (C)	31
Anf. 57	LARS BECKMAN (M) replik	33
Anf. 58	RICKARD NORDIN (C) replik	33
Anf. 59	LARS BECKMAN (M) replik	34
Anf. 60	RICKARD NORDIN (C) replik.....	34
Anf. 61	ROGER HEDLUND (SD)	35
Anf. 62	AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	36
Anf. 63	LARS BECKMAN (M) replik	37
Anf. 64	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	38
Anf. 65	LARS BECKMAN (M) replik	38
Anf. 66	ANDRE VICE TALMANNEN.....	39
Anf. 67	AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	39
Anf. 68	LARS BECKMAN (M).....	39
Anf. 69	RICKARD NORDIN (C) replik	40
Anf. 70	LARS BECKMAN (M) replik	41
Anf. 71	RICKARD NORDIN (C) replik.....	41
Anf. 72	LARS BECKMAN (M) replik	42
	(Beslut skulle fattas den 29 april.)	42
§ 7	Riksrevisionens rapport om statens arbete med underlag och utvärdering inom det klimatpolitiska ramverket.....	42
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26:MJU20	42
Anf. 73	ÅSA WESTLUND (S)	42
Anf. 74	RICKARD NORDIN (C)	44
Anf. 75	MARTIN KINNUNEN (SD)	45
Anf. 76	KATARINA LUHR (MP).....	46
	(forts.).....	48
	Ajournering.....	48
	Återupptaget sammanträde.....	48
§ 7	(forts.) Riksrevisionens rapport om statens arbete med underlag och utvärdering inom det klimatpolitiska ramverket (forts. MJU20).....	49

Anf. 77 HELENA STORCKENFELDT (M)	49
Anf. 78 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	50
Anf. 79 ELIN NILSSON (L).....	51
(Beslut skulle fattas den 29 april.).....	51
§ 8 Riksrevisionens rapport om statens insatser för	
jordbrukets klimatomställning	52
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26:MJU21	52
Anf. 80 MALIN LARSSON (S)	52
Anf. 81 HELENA STORCKENFELDT (M)	53
Anf. 82 RICKARD NORDIN (C) replik.....	55
Anf. 83 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	55
Anf. 84 RICKARD NORDIN (C) replik.....	56
Anf. 85 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	56
Anf. 86 MALIN LARSSON (S) replik	56
Anf. 87 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	57
Anf. 88 MALIN LARSSON (S) replik	57
Anf. 89 HELENA STORCKENFELDT (M) replik.....	57
Anf. 90 KAJSA FREDHOLM (V).....	58
Anf. 91 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	59
Anf. 92 RICKARD NORDIN (C).....	61
Anf. 93 ELIN NILSSON (L).....	62
Anf. 94 KATARINA LUHR (MP).....	63
Anf. 95 CHRIS DAHLQVIST (SD)	65
(Beslut skulle fattas den 29 april.).....	65
§ 9 Bordläggning.....	66
§ 10 Anmälan om interpellationer	66
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar	66
§ 12 Kammarén åtskildes kl. 19.07.	67